

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cci G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DÉMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Profesor Universitar, Avocat	ALFRED JUVARA Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit. 1400 lei
„ Avocați 1000 „
„ Magistrați 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

CURIERUL JUDICIAR obținând dela Consiliul Legislativ concesiunea depozitului spre vânzare publicului a colecțiilor sale de Legi și Regula-
mente:

Tom. IV partea I LEGI pe 1926 Prețul 150 lei

Tom. IV partea II REGULAMENTE pe 1926
Prețul 180 lei

Anunțăm că oricine este amator a cumpăra aceste colecțiuni și cele viitoare ce vor avea să apară, să se adreseze la Librăria „Curierul Judiciar”, București, Str. Artei 5, care le va servi la cerere contra cost, mandat postal sau ramburs la care se va adăoga lei 15 de fie care volum taxele port postal recomandat.

Publicul nu va mai fi îndatorat, deci, a consemna costul la Administrația Financiară și apoi cu petiție să se adreseze Consiliului Legislativ, ca în trecut.

S U M A R

— Unificarea teroristă și unificarea științifică, de Dem. I. Dobrescu.

— Regimul internațional al Proprietății industriale de Dr. Florian Porescu, recenzie de Alex. Velescu.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de casație s. I: Florica și Colonel Mironescu G. cu Ionel I. Zamfirescu (Cum se calculează termenul de apel contra cârților de judecată la partea care a fost față? Art. 99 l. i. oc. și 729 pr. civ.);

— Curtea de apel Craiova s. I și Trib. Dolj s. I: Locot. col. G. Popescu cu Vasilica T. Stănescu (Pensiune alimentară. Căsătorie desființată. Copilă încredințată tatălui prin hotărîrea de divorț. Întreținerea ei de către mamă. Trecerea copilei sub îngrijirea tatălui. De când mama datorește pensia alimentară? Art. 185 și 283 c. civil).

— Trib. Ilfov s. II: D-na S. R. cu I. C. (Dacă tatăl natural poate fi obligat a servi alimente copilului său nerecunoscut legalmente? Aplicațiune la cazul când copilul e adulterin și dezavuat. Art. 5 și 307 c. civil), cu o Notă de I. Gr. Periețeanu și Alex. Vălimărescu;

— Trib. Gorj s. I: Iuliana A. Wokoum și Anton A. Wokoum cu Ion Olaru (Donațiune. Recunoașterea ei prin răscumpărare. Transacție asupra bunurilor viitoare. Condiție potestativă. Lipsa de autorizare a soțului. Motiv nou. Clauza ilicită. Cauza și motivul. Donațiune sub condiția căsătoriei. Clauză lăcită), cu o Notă de Alex. Velescu.

Unificarea teroristă și unificarea științifică

I. Cum se face o discuție științifică

Când am citit articolul d-lui Xenii, în cestiunea unificării legislative, am văzut că am avut dreptate să spun, că nu suntem de loc preparați, pentru acest mare act național. Dar declar în mod cinstit, că nu credeam să am proba incompetenței noastre, atât de curând și atât de strălucit. Am simțit o mare durere în suflet, când am văzut lipsa de preparație a unui om care are reputațiunea că este un om inteligent, pentru că dela el am dedus ce trebuie să fie cu ceilalți unificatori. Cu asemenea competențe am fost ispitit să strig *săriți! că ne unifică*. Dar m-am stăpânit de milă. În lupta dela Ettinghen, un ofițer francez ridicase spada să lovească pe un ofițer englez și tocmai când sabia sbura spre capul vrăjmașului, ofițerul francez observând că militarul englez are o infirmitate la mână, îl salută și plecă. Când era să lovească pe d-l Xenii, așa cum merita am văzut toate infirmitățile sale morale și intelectuale și m'am hotărît să discut așa cum cere demnitatea mea, iar nu așa cum ar merita d-l Xenii. Am lăsat pe adversarul meu să-și facă meseria de injurist și eu să discut ca un jurist.

Pentru o discuție științifică, trebuie multe calități morale și intelectuale: trebuie cavalierism, pentru ca să respecti chiar părerea pe care o combați; trebuie lealitate, pentru ca să nu combați decât adevărata lui părere; trebuie delicatețe, pentru ca să nu-i *presupui* scopuri necinstite, trebuie tact pentru ca să eviți ridicolul; trebuie modestie, ca să nu pari necuviincios; trebuie știință, pentru ca să nu spui erezii; trebuie independență de cugetare pentru ca să nu fii rutinar.

Cunoșteam dintr-o altă discuție, că d-l Xenii n'are nici una din aceste calități, dar atunci, credeam că l'am vindecat. Pentru că și atunci i-am dovedit infirmitățile sale, am dovedit că în discuție este lipsit de cavalierism, de lealitate, delicatețe, de tact, lipsit de cunoștințe și de independență de cugetare. Sper că cel puțin de astădată, vom putea învăța pe d-l Xenii, ceiace

D-șoara De Scudery, voia să învețe pe femeile franceze, de pe timpul cenei din Hotel de Remboullet: să vorbească puțin despre lucrurile pe care le cunoaște puțin și să nu vorbească de loc despre lucrurile pe care nu le cunoaște de loc. Pentru că cu D-l Xenii mi s'a întâmplat, ceiace se întâmpla unui boer român cu un samsar evreu. După o tocmeală de o oră și jumătate între boer și samsar, asupra prețului cu care să-i procure un ogar, la plecare, evreul se oprea în ușa și întreba pe boer „ce este aia ogar“. Ca și samsarul ovrei din anecdotă, după ce discută pe șapte pagini asupra unificării, vedem la sfârșit că d-l Xenii nu știe „ce este aia unificare“.

* * *

Pentru a putea fi cavaler în discuție trebuie să ai o cultură generală, ca să cunoști toate parerile și să nu te sperii de celelalte pareri. Totdeauna omul de știință, pleacă de la principiul superior, că în știința socială și în filosofie, toate parerile se pot susține și că și adversarul poate să aibă dreptate. Dar și din cealaltă discuție avută cu mine, s'a văzut că D-l Xenii este un jurist unilateral, fără cunoștințe generale și ca toți purii specialiști, unilaterali și rutinari, D-sa se revoltă la orice idee nouă pe care n-o cunoaște. Toți inginerii lumii protestau în contra ideii de a taia istmul de Suez, pentru că pretindeau că apele mării Roșii se vor revărsa în Marea Mediterană și vor îneca Europa. A trebuit să vină Lesseps, care nu era inginer, pentru ca să înfrunte pe acești specialiști rutinari. Totdeauna specialiștii cred că moare rumea, dacă scoți specialitatea lor din fagașul ei. Cestiunea mare a unificării legislative, implică multe cunoștințe, în care d-l Xenii n'a putut fi ajutat numai de „doctrină și jurisprudență“, și nu putea fi ajutat de Planiol, cu o citație mărturisită și una nemărturisită de... Planiol pe care odată îl citează pe față și altă dată de rușine nici nu-i spune numele.

La d-l Xenii am observat și de astă dată lipsa de lealitate în discuție. Când se întreabă dacă revista „Curierul Judiciar“ aprobă părerile mele, pentru a băga zavistie; când adaugă că eu aș susține spiritul rusoaustro-maghiar din „vreun interes politic de partid ardelean“; când spune că n'am definit ce este „spiritul modern“, etc. Aceste apucături nedelicate, observate și în disputa de rândul trecut, m'ar fi autorizat astăzi să consider pe d-l Xenii un discreditat moral, în duelul unei polemici cinstitute. Aci buna credință a d-lui Xenii, n'a fost *latina fides*. Și ar fi bine să unificăm buna iar nu reaua credință.

Tot astfel cu o mare lipsă de tact, d-l Xenii zice că eu aș disprețui spiritul latin, și că atunci când îmi „convenea îl laudăm“; că eu vreau „orice spirit, numai spirit latin nu“; că eu nu vreau spirit burghez, ci desigur vreau spirit socialist; că am laudat pe „dulcii, modeștii, simpatici magistrați maghiari“; că am ajuns la „denigrarea fără milă a spiritului latin“. Ba încă dojenește și pe românii transilvăneni, cari ar trebui să țină cont numai de „*exigentele românești*“ etc.

Mai întâi, cum nu-și dă seama de ridicolul, care ar putea să iasă pentru alții, care ar vedea că d-l Xenii dă lecții de sentimente românești, eroilor și martirilor naționalismului din Ardeal? În cât mă privește pe mine, rog pe d-l Xenii să creadă, că cel puțin tot atât cât d-sa, sunt și eu latin și în sufletul și în mândria mea de latin. Tocmai pentru că respect și pentru că sunt mândru de rasa mea, sunt respectos față de orice rasă umană superioară și față de oricine se mândrește cu rasa lui. Te pomenești că d-l Xenii ajuns cestorul

rasei latine, ne-o ridică dreptul de latinătate și transilvănenilor și mie.

D-l Xenii comite această indelicatete, numai pentru că n'are *simțul evolutiv* al societăților și instituțiilor umane. Ca orice ignorant în sociologie, el n'a putut să înțeleagă de ce eu, latin, am combătut spiritul latin în drept pe care-l confundă cu civilizația neolatină. Dreptul latin a fost cel mai mare monument moral în istoria omenirii, pentru că el prezentă un nemărginit progres în justiție, față de faza justiției brutale pe care o înlocuiește. Dar această nu înseamnă că, dacă spiritul latin în drept, a fost grandios la timpul său, noi trebuie să-l menținem numai din recunoștință, chiar atunci când spiritul nostru modern cere un drept nou. Cu tot respectul pe care-l merită, omenirea așază în muzeul istoriei, toate marile ei cuceriri sociale, care nu mai corespund timpului. Astăzi spiritul latin în drept, amenință civilizația neolatină.

Unificarea teroristă și unificarea științifică

Dar cum trebuie să se facă unificarea noastră legislativă? Chiar popoarele cuceritoare din faza militară a omenirii, au simțit în mod instinctiv, că nu pot să distrugă spiritul juridic al unui popor și de aceea romanii, persii și grecii, respectau organizațiunea juridică a popoarelor învinse. Știința socială de asemenea, începând cu Savigny și continuând cu Sumner Maine, Jean Izoulet, Auguste Comte, Fouillé, Tarde, etc. au arătat că sufletul unui popor este un fenomen real, că el constituie o realitate psihologică, că el constituie un „organism psihologic“ iar Lilienfeld pretindea după Aristot, că societatea este un „organism biologic“. De aceea nici un popor nu se joacă „de-a legiferarea“ și încă și mai puțin „de-a unificarea“. Schimbarea unei legislații este prin ea însăși, un dezastru social, pentru că este un început de anarhizare socială. De aceea deaschimbare a legilor arată nebunia legiuitorilor. Să ne închipuim ce se întâmplă, numai când schimbi spiritul unei simple gospodării particulare, pentru ca să înțelegem ce trebuie să fie schimbarea întregului spirit al unei legislații.

De aceea sunt două feluri de unificări legislative: unificare *revoluționară și teroristă* și unificare *științifică și evolutivă*. Unificarea teroristă este o adevărată teroare legislativă și ea se face după toate legile violenței. Unificarea științifică se face după legile adaptării treptate la un mediu social, nou adică cu tranșii, cu studiu, cu comparațiunea sufletului social actual și istoric și cu studiul dreptului comparat. Așa s'a făcut unificarea codului civil german, a codului civil elvețian și tot așa s'a procedat cu codul penal elvețian și cu codul procedurii civile franceze.

Să luăm ca exemplu unificarea codului civil german, care era cerută tot cu urgență și tot din aceleași sentimente șoviniste, încă din 1814, după liberarea Germaniei de sub jugul lui Napoleon. Dar în Germania triumfase părerea științifică a lui Savigny, care arătase pericolul unei unificări pripite. De aceea unificarea codului civil german s'a început tocmai în 1874 și s'a făcut după douăzeci și doi de ani de studii și de discuții, comisii, consilii, etc.

Ce cere teoria unificării teroriste!

Ea spune că trebuia să facem unificarea chiar „*a doua zi după unire*“; că am pierdut destul timp; că acum trebuie „*grabă și curaj*“; că cel puțin acum s'o facem imediat și s'o facă așa cum s'o nemeri, pentru că trebuie „*întâiu unificare și apoi revizuire*“. „*Unificarea mai ales la noi e mai mult o problemă politică*“

și națională, decât una pur juridică". Și înainte de orice și mai presus de orice, unificarea trebuie să porceadă dela principii de ordin politic și național". Opera de unificare trebuie executată cu curaj". Cei cari protestează nu sunt interesați și nu trebuie să ne oprim de jocul ipocrizilor".

Legiuitorul Xenii mai zice, că el nici nu vrea să știe dacă legile noilor provincii ar fi mai bune, sau mai rele decât cele din vechiul regat, ci pur și simplu și cu ochii închiși, el vrea să treacă legile regatului în noile provincii, ca să-și răsbune pe legislația ruso-austro-maghiară coto-pitoare. Dacă austro-maghiaro-ruso-fobia va merge și mai departe, generalul Xenii, cuceritorul Ardealului, va da ordin să scoată din limbă și cuvintele rămase dela acești coto-pitori și să dărâme toate instituțiunile culturale rămase dela ei.

Lipsa de preparație a d-lui Xenii, reese și din citațiunile pe care le face, când reproduce vorbele unui mare jurist, al cărui nume îl ascunde. Planiol, căci tot el este, spune că „la legislation n'est point une affaire d'érudition". Desigur că este un adevăr în legislația științifică, că legea nu trebuie să fie făcută de savanți în biroul lor și în mod abstract. Dar asta nu însemnează; că ea se poate face, fără nici un studiu al mentalității, fără comparația și cunoașterea legilor pe care vrei să le unifici, căci atunci legea ar fi „une affaire d'ignorance".

De aceea nici n'am spus și nici nu vream să spun că legile noilor provincii sunt superioare. Dar am susținut și susținem că nu poți să unifici legi pe care nu le cunoști. Noi cei din Regat nu vrem să ni se aducă legi din noile provincii, pe care nu le cunoaștem cum sunt și care ar putea să fie mai înapoiate decât legile regatului. Tot astfel am susținut, că am revolta și pe frații noștri și bunul simț juridic, dacă am estinde în noile provincii legile vechiului regat, pe care un studiu serios le-ar putea găsi inferioare legilor din noile provincii. Și s'ar putea ca legile regatului să fie cu mult inferioare celorlalte legi, dacă știm că s'a făcut unificarea legislativă a Munteniei și Moldovei.

Cum am putea să estindem în noile provincii codul nostru civil, pe care defunctul Alexandrescu îl categorisea cu revolta în suflet ori de câte ori vorbea de el: „Toate aceste neregularități, precum și nenumăratele lacune strecurate în acest codice care se explică prin lipsă de mentalitate și timpul prea scurt ce l'au avut membrii consiliului de stat pentru a desăvârși o lucrare atât de însemnată, ne dovedesc în deajuns această legislațiune, plină de defecte și de contradicții și-a făcut timpul său. „Când politica ne va permite și nouă de a ne ocupa în mod serios de justiția țării, și de a revizui o legislațiune necompletă și defectuoasă, prelucrată în șase săptămâni fără nici o discuție?"

Cred că orice om cuminte s'a convins, că o unificare legislativă nu se poate face nici cu șovinism, nici rassism, nici cu demagogie și nici cu politică; unificarea legislativă se face cu știință.

III. Spiritul unificării

Deși dreptul ar trebui să fie chiar viața reală curgătoare, școlile moderne de drept, fac din dreptul roman cheia de boltă a întregului învățământ juridic. Studentul în drept, ese din facultate cu mintea deformată de un studiu greu, uscat și neînțeles. El ese cu mintea ajustată pe calapodul unei societăți de acum două mii de ani.

Aceste cunoștințe fac din el un pedant, mândru că a putut să prindă o țesătură juridică complicată; el ajunge un credincios, care face din dreptul roman un cult. Din religia romanistă ese credința, că dreptul roman este rațiunea eternă și universală. Juristul va rămâne un suflet petrificat, dacă nu mai face și alte studii largi de filosofie și de sociologie. Cu modul acesta, în loc să rămână un simplu document istoric, care împreună cu alte corpuri de drept să servească numai pentru ca să lumineze evoluția juridică a omenirii, dreptul roman ajunge să fie confundat cu chiar fenomenul juridic trecut, prezent și viitor. Dreptul roman ajunge un instrument de deformare profesională și de retrogradare sufletească.

D-l Xenii are mintea acestui învățământ juridic roman, exagerată de un șovinism compromițător. El n'a înțeles și nu poate înțelege nimic din sociologia generală și nimic din evoluția dreptului și a moralei umane. De aceea îi fac grația să cred, că el m'a atacat mai mult din nepricepere.

Dar este un neadevăr că eu aș fi lăudat spiritul maghiar, german sau rus; și cu rea credință citează din discursul meu la primirea profesorului Demogues, numai partea din el unde eu spun că Franța a fost „legiuitorul lumii", când în urmarea aceluiași rânduri, eu urez Franței să realizeze o „justiție umanitară" bazată pe principiul „le droit du plus faible est toujours le meilleur". Deci uram Franței legiuitoare, să schimbe legiuirea romanistă a lumii.

Am spus că dreptul nostru actual este prea formalist. O întreagă literatură de specialiști, de oameni politici, de sociologi și de literați, au ridiculizat și au protestat în contra acestei țesături de forme chineze, care ajunge uneori la teorii și „jurisprudențe" de un perfect ridicol, pe care mintea noastră deformată de specialiști, nu-l mai poate prinde. Am mai spus că spiritul timpului nostru, a pus în evidență o nouă tendință în drept; că acest spirit s'ar putea numi „spiritul uman", bazat pe „solidaritatea socială", pe „justiția socială", care va libera dreptul modern, de formalismul moștenit dela dreptul roman. Am mai spus că acest „spirit uman", a influențat mai mult dreptul englez și german, decât pe cel francez, care a rămas mai mult pătruns de individualismul, de formalismul și de autoritarismul dreptului roman. La formularea Codului Napoleon, s'a simțit mai mult influența dreptului roman, decât a cutumelor franceze. Am mai spus că dreptul noilor provincii este pătruns mai mult de acest spirit moral, definind că prin aceasta înțeleg, mai puțin formalism.

D-l Xenii, s'a revoltat că i-am insultat civilizația latină, numai din cauză că am spus că pe când dreptul noilor provincii, sacrifică forma față de fond, dreptul regatului „sacrifică fondul față de formă". Ca om de știință am dat și proba afirmațiunilor mele. Aceste probe m'au autorizat să spun, că dreptul regatului are un spirit „formal" și dreptul noilor provincii are un spirit „moral". Ca omul neobiceiuit cu asemenea termeni de știință, d-l Xenii a pretins că eu am acuzat dreptul latin de imoralitate, întocmai ca maha-lagiul care se supără că ai spus că este individ. Și de aci laude deplasate aduse de domnul Xenii civilizației franceze, pe care n'o atacase nimeni, căci dela ea avem civilizația neolatină; de aci insultele aduse dreptului maghiar, austriac și rus, pe care nu-l lăudase nimeni.

D-l Xenii apără atât de lamentabil spiritul juridic latin, numai pentru că face confuzie între spiritul ju-

ridic latin sau *roman*, singurul pe care l'am atacat eu și între spiritul *civilizației neolatine*, pe care n'o atacase nimeni. El insulta cu atâta lamentabil șovinism legislațiile germane și austriace, numai pentru că crede ca aceste legislații nu au același fond larg de drept latin, adică de drept roman.

Ce este spiritul uman? Toate civilizațiile lumii au ajuns astăzi la o oarecare unitate morală. Acest spirit mondial nou, a eșit din spiritul *umanist elen*, care după Renaștere s'a grefat pe civilizația romană. El a dat naștere întâi unei *civilizații neolatine, deosebită* de cea romană. Neolatinismul, perfecționat din ce în ce mai mult, a format ceia ce eu am numit „spiritul moral”, „justiția socială”, „spiritul solidarist”. El s'ar putea numi mai bine „*spiritul uman*”, în opoziție cu „*spiritul roman*”. Acest spirit mondial nou nu este nici latin, nici neolatin, nici francez nici german, pentru că el difera de toate și le rezuma pe toate. El este însă în opoziție evidentă cu spiritul latin, adică cu spiritul roman pentru că au baze morale deosebite.

Spiritul latin sau spiritul dreptului roman, nu numai că este în contradicție cu acest spirit uman, contemporan, dar el se gasea în contradicție chiar cu spiritul umanist... elen, mai puțin moral decât spiritul uman. Spiritul umanist elen, avea o morală superioară spiritului juridic roman și civilizației romane cu care era în permanentă opoziție. La Roma chiar luptele politice și demagogia politică se dau pe această temă. Catone și toți politicienii romani, se laudau că nu cutesc pe greci și că nu apreciază spiritul lor. Erau două lumi deosebite. Dreptul latin era dreptul burgheziei romane triumfătoare, bazat pe individualism și pe concurență sălbatică, pe autoritarism și pe șovinism. Spiritul umanist elen, era spiritul idealist, spiritul lui Platon și al lui Socrate, spiritul cosmopolit al stoicilor și spiritul democrat. În spiritul uman se rezuma și umanismul elen și mila creștină și solidarismul lui Izoulet și Bourgeois și creștinismul politic al lui Wilson, care a coborât creștinismul din cer pe pământ.

Dacă spiritul dreptului roman, era în opoziție cu spiritul umanist elen, cu atât mai mult el va diferi de spiritul neolatin și de spiritul uman care sunt superioare umanismului elen.

Unele legislații, au ajuns dela spiritul roman sau latin, mai aproape de spiritul uman. Dreptul german și englez au realizat mai mult din acest spirit de justiție socială, decât dreptul francez, care a rămas mai apropiat de dreptul roman, pentru că Codul Napoleon a fost influențat mai mult de dreptul roman decât de cutuma franceză. Astăzi dreptul latin stănește civilizația neolatină. Asta nu înseamnă însă că civilizația neolatină franceză, este inferioară celei engleze și celei germane. Ea poate fi chiar superioară, pentru că dreptul unui timp nu reprezintă totdeauna moravurile unui popor. Un popor poate avea o civilizație înaintată și un drept înapoiat și altele pot să aibă un drept înaintat și civilizație înapoiată.

D-l Xenii slab în asemenea cestiuni, a crezut că drept latin înseamnă și civilizație neolatină și n'a știut să deosebească civilizația neolatină de spiritul uman. El n'a știut că dreptul latin roman este în opoziție chiar și cu spiritul neolatin al civilizației franceze și cu spiritul uman al civilizației mondiale. Și apoi sentimentele sale de un rassism lamentabil, nu-l lăsau să creadă că dreptul latin, poate fi inferior altui drept. Pentru el dreptul latin, este punctul *terminus* al istoriei umane.

El a crezut de asemenea că țările germane și aus-

triace, n'au putut să aibă un fond de drept roman. Dar știu că va fi desolat când va afla că și dreptul german și dreptul austriac au tot fondul juridic roman. După căderea imperiului roman, dreptul latin prelucrat de Justinian în *Digeste*, în *Institute*, în *Codex repetitae prelectionis* și în *Novele*, a fost adaptat și adoptat de popoarele barbare din occident. Astfel avem *Edictum Teodorici*, adaptat de Ostrogoți pe la anul 500; *Breviarum Alaricianum* adaptat de Visigoti, pe la anul 500 și *Papiniani Responsa*, adaptat de Burgunzi pe la anul 517. De aceia spiritul dreptului francez și german a fost și este tot roman. Numai Anglia a resistat la introducerea dreptului roman. De aceia poporul englez a putut să câștige spiritul ei democrat mult mai de timpuriu și numai prin ajutorul juriului, care a fost pivotul democratizării poporului englez.

După descoperirea Pandectelor romane, dreptul roman, introdus de popoarele barbare occidentale, modifică mentalitatea și instituțiile lor sociale și politice. Mai întâi în dreptul public, el a contribuit la întărirea absolutismului monarhic, construit de juristii romaniști, după modelul absolutismului imperial roman. În dreptul privat el a întărit *autonomia familiei*, ca organism social autonom, cu soțul și părintele suveran absolut; a întărit *autonomia proprietății quiritare*, cu dreptul inalienabil al proprietarului, de a uza și de a abuza de domeniul său, deasupra până la cer și în subsol până la infern; a născut *autonomia fabricii*, cu *dictatura patronului*, care lăsa pe muncitorul slab, la discreția patronului tare; a întărit *autonomia voinței* în contracte, după care voința este legea părților, ori cari ar fi fost împrejurările morale sau imorale, în care contractul s'ar fi făcut sau a fost impus; a dat naștere *autonomiei procesului* în justiție, în care magistratul este un arbitru neutru și în care învinge cel mai fin și cel mai bogat, fără dreptul judecătorului de a ridica chestiuni, cari ar duce la triumful moralei; a dat naștere *formalismului juridic* în care forma ucidă fondul. Din aceste principii de drept dictatorial, formalist și individualist, eșea abuzul fiscalismului judiciar. Eșea disprețul legiuitorului pentru cetățeni, care ajungea până la legile redactate într-o limbă neînțeleasă de ei, deși ordinul legii se adresează lor. Eșea exagerarea ficțiunii, că legile publicate în „Monitorul Oficial”, sunt cunoscute de un popor de analfabeți, fără ca să recurgă la nici un alt mijloc de a face să cunoască legea, etc.

* * *

Dar toată lumea se ridică în contra acestei mentalități juridice, eșită din caracterele dreptului roman. Când *Pandectele* au fost desgropate în Italia, zice marele economist Frederic List, și când acest cadavru imprăstia în Europa *ciuma științei dreptului*, baronii englezi hotărâră, ca nici o schimbare să nu se facă în legile engleze. *Ce tezuș de putere morală asigurau ei astfel, urmașilor lor?* Ce a produs în Germania îndelunga menținere a legilor streine? „Marele sociolog Letourneau, spune că dreptul roman a ajuns să „confunde atât de mult forma cu fondul și chinezările procedurale cu justiția, încât impricinații, se întreabă adesea, dacă tot acest aparat judiciar nu este destinat să acopere nedreptăți strigătoare”.

Adevărul este că timpurile noastre cere o schimbare în mentalitatea dreptului. Toată lumea cere să se facă marea *Reformă în Drept*, pe care Luther a făcut-o în Religie. Dreptul latin modern cere un Luther jurist și sociolog, care să apropie justiția de popor, de limba poporului, de sentimentele lui și de morală lui, și care să împace viața cu Dreptul. Trebuie un Luther

RECENZIE

FLORIAN PORESCU. „Regimul Internațional al Proprietății Industriale în România. (Editura „Curierul Judiciar).
Prețul Lei 200

Lucrarea d-lui Fl. Porescu privește problema proprietății industriale din punct de vedere internațional. Studiind sistemul nostru legal cât și convențiunile diplomatice semnate de România, cu privire la brevetele de invențiuni, mărcile de fabrică, firme, embleme și represiunea falselor indicațiuni de proveniență, cât și la desenuri și modele de fabrică, autorul aduce o reală contribuție doctrinară.

Ro-ul cercetătorului în această chestiune e cu deosebire important, dat fiind numărul redus al acelor care s'au ocupat cu ea. Lucrarea d-lui Porescu e deci cu atât mai mult demnă de atenție.

Proprietatea industrială e privită în volumul apărut, sub două aspecte. Primul, e condițiunea de drept comun a străinilor față cu regimul proprietății industriale din România. Al doilea, condițiunea străinilor față cu acelaș regim, în raport cu tratatele la care a aderat.

România până la 1920 Regimul stabilit de convențiunile internaționale la care a aderat România dela 1920 începe, urmează să fie tratată într'un viitor volum.

Cu o adâncă cunoaștere a chestiunii, sprijinit pe doctrină și jurisprudență, autorul a făcut o operă de merit. Privind cu atenție ansamblul problemei, cât și fiecare latură sub care poate fi cercetată, d-l Porescu dovedește reale calități de conștiincios cercetător.

ALEX. VELESCU

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 25 Octombrie 1926

Președinția d-lui GH. V. BUZDUGAN prim președinte

Florica și Colonel Mironescu Gh. cu Ionel I. Zamfirescu

Decizia No. 3909

Apel contra cărții-or de judecată. Termenul fixat de art. 99 L. J. O. Calcularea lui. Parte care a fost față. Nu se socotește numai ziua pronunțării nu și aceia a împlinirii termenului. Art. 99 L. J. O. și 729 pr. c.

Termenul de 16 zile acordat de art. 99 L. J. O. pentru atacarea cu apel a cărților de judecată, curge, pentru persoanele cari au fost față, de a doua zi dela pronunțare, de unde rezultă că, acestor părți li se acordă de lege zece zile întregi pentru facerea apelului, iar în acest termen nu se socotește numai ziua în care s'a pronunțat cartea de judecată, nu și ziua împlinirii termenului, după cum fixează în mod general art. 729 pr. c., atunci când determină că termenele de procedură se calculează pe zile libere.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier I. G. Manu, pe d-l av. C. Teodorescu în desvoltarea motivelor de casare pe d-l av. Stavarache în combateri și

Deliberând

Asupra recursului făcut de Florica și Colonel Mironescu Gheorghe. contra sentinței No. 286 din 925 a tribunalului R-Sărat dată în proces cu Ionel Zamfirescu în materie posesorie.

DEM. I. DOBRESCU

cunoscător al filosofiei științelor, care să schimbe mentalitatea din învățământul Dreptului, unde în loc să dea juriștilor evoluția dreptului, după metoda sociologică largă, dă studentului istoricul uscat al dreptului roman, care-l face să trăiască mentalitatea de acum două mii de ani și-i retrogradează tot sufletul.

Mentalitatea vremurilor noastre cere să împăcăm lupta surdă dintre spiritul uman și spiritul roman, dintre „individual“ și „social“, dintre „formal“ și „moral“; dintre dictatură și democrație. Lumea cere socializarea familiei, proprietății, muncii și justiției. Spiritul roman care a petrificat dreptul omenirii, a ajuns un pericol social, pentru că spiritul uman vrea un drept uman. De aceea trebuie să spunem și noi în Drept, ceia ce romanticii spuneau în literatură: *Cine are să ne scape de greci și de romani?*

În multe țări civilizate spiritul uman a modificat dreptul roman. În dreptul privat, din autonomia familiei, din autonomia vointei, din autonomia proprietății, din autonomia împriicinărilor în justiție, n'a mai rămas nimic latin. Din individual dreptul a devenit social. În familie, femeia capătă drepturile ei omenești. Spiritul uman atacă autorizația maritală, atacă administrația dotei de către bărbat, atacă dreptul tatălui de a condamna la închisoare pe copii, atacă inviolabilitatea puterii părintești, păstrată chiar când părintele este nedemn; atacă dreptul părintelui de a nu-și instrui copii când vrea. Din individuală familia devine socială, pentru că este supusă mai mult autorității statului decât părintelui și sotului.

În raporturile patronului cu muncitorul, protecțiunea uvrierului, a femeii, a minorului muncitor, contractul colectiv de muncă, salariul minimal, dreptul la grevă, au socializat munca.

Justiția din individuală a devenit socială, dând dreptul judecătorului să se amestece în duelul dintre părți, formalismul este redus și se cere justiția gratuită, etc. Proprietatea pierde toate atribuțiile ei exagerat quiritare și atât dispoziția ei cât și folosința ei, sunt socializate. Spiritul uman a transformat spiritul roman și din spiritul latin a rămas aproape numai numele. Civilizația modernă duce o luptă din ce în ce mai vehementă și pentru victoria spiritului uman în drept. Spiritul juridic latin rămâne și civilizația trece mai departe.

Codul Napoleon modificat dealungul timpului, s'a mai apropiat de spiritul uman. Numai în țara noastră spiritul juridic latin a rămas cu caracterele lui curat romane, ceia ce a făcut și face din dreptul nostru, o țesătură de forme cu caracter procedural, fiscal și plutocratic, care stă deasupra mentalității poporului nostru, ca un strat gros de untdelemn, cu care nu se amestecă și nu se combină.

Si de acum când am văzut mentalitatea simplistă a unificatorilor nostri, care în loc de știință fac sovinișm, am protestat și voi protesta, în numele științei, pentru ca să nu mai nenorocim țara cu o unificare barbară și teroristă, care ar întinde leci înănoiate din reșat sau din nouile provincii fără nici un studiu și fără nici o comparație. Să nu extindem decât legile studiate, pentru ca să nu extindem decât legile bune, care ar corespunde mai mult spiritului uman și spiritului național.

A apărut:

LEGEA RECRUTARII, complectată la zi, după ediția oficială a Ministerului de Război. Prețul 120 lei.

Văzând I motiv de casare astfel formulat:

„I. Violarea dispozițiilor art. 99 l. j. o. și 729 pr. civ. și excese de putere. Cartea de judecată s'a pronunțat în prezența părților la 18 Noembrie 1922 și s'a introdus apel de domnul I. I. Zamfirescu la 29 Noembrie 1922. Am ridicat excepțiunea tardivității apelului și tribunalul găsește totuși că pe baza dispozițiilor art. 729 pr. civ., apelul este în termen. Eu susțin că potrivit disp. art. 99 l. j. o. nu mai e în termen, ci trebuie respins ca tardiv. Susțin de asemenea că dispozițiile art. 729 pr. civ. nu-și găsesc aplicațiunea față de prevederile art. 99 l. j. o. (În acest sens. Cas. I, dec 233 din 919 și Cas. I, dec. 671 din 913).

„Modul cum a argumentat Tribunalul spre a considera apelul în termen, evidențiază că s'au violat dispozițiile art. 99 l. j. o.; că s'a dat o greșită aplicare art. 729 pr. civ. și s'a săvârșit un exces de putere”.

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că, judecătoria Ocol II rural Râmnic-Sărat, admitând, prin cartea de judecată No. 48, din 16 Noembrie 1923, dată contradictoriu cu intimatul Ionel Zamfirescu, acțiunea posesorie intentată în contra acestuia de către recurenți, intimatul a atacat cu apel, introdus la 29 Noembrie 1922, această carte de judecată.

Că, înaintea Tribunalului recurenții ridicând excepțiunea tardivității acestui apel, față cu dispozițiile art. 99 l. j. o., Tribunalul, prin jurnalul dela 2 Ianuarie 1923, a respins această excepție; că, posterior judecând apelul în fond, a respins acțiunea recurenților;

Că, prin I-ul motiv de casare se critică soluțiunea Tribunalului cu privire la respingerea incidentului de tardivitate, invocându-se violarea art. 99 l. j. o. a art. 729 pr. c., și exces de putere.

Considerând că, regula din art. 729 pr. c., după care termenele de procedură se calculează pe zile libere, deci fără a se socoti în calculul termenului nici ziua în care începe nici ziua în care sfârșește, nu este aplicabilă în cazurile în care legea a dispus altfel;

Având în vedere că, potrivit art. 99 l. j. o., termenul de apel contra cărților de judecată este de 10 zile; că acest termen curge pentru persoanele care au fost față, de a doua zi, dela pronunțare, — de unde rezultă că, acestor părți li se acordă de lege zece zile întregi pentru facerea apelului, iar în acest termen nu se socotește numai ziua în care s'a pronunțat cartea de judecată, iar nu și ziua împlinirii termenului după cum fixează în mod general, procedura civilă prin art. 729;

Considerând că, întrucât în speță este constant că, cartea de judecată a fost pronunțată, față cu intimatul Ionel Zamfirescu, la 18 Noembrie 1922, iar dânsul a introdus apelul său la 29 Noembrie 1922, deci peste cele zece zile întregi acordate de art. 99 l. o. j., — numai prin violarea acestui text de lege și greșita aplicare a art. 729 pr. civ., tribunalul a putut considera acest apel ca introdus în termen, — astfel că I-ul motiv de casare fiind fondat, recursul se admite fără a se mai discuta celelalte motive de casare;

Considerând că, întrucât tribunalul judecând în modul sus arătat a admis un apel introdus peste termenul legiuit, urmează că, potrivit art. 53 lit. b. legea organică a Înaltei Curți, casarea să se pronunțe fără mitere.

Pentru aceste motive Curtea admite recursul, ca sează fără trimitere, etc.

CURTEA DE APEL CRAIOVA, SECȚIA I

Audiența dela 11 Noembrie 1927

Președinția d-lui G. A. CRISTOF, Consilier

Decizia civilă No. 207

Pensiune alimentară. Căsătorie desfăcută. Copilă încredințată tatălui prin hotărârea de divorț. Întreținerea ei de către mamă. Trezirea copilei sub îngrijirea tatălui. De când mama datorește pensiune alimentară pentru întreținerea copilei.

Nereclamarea pensiunii alimentare ce s'ar fi putut pretinde de unul din soți în momentul în care ar fi avut nevoie de ea, face să se presupună că a renunțat la dreptul său, obligațiunea ce părinții au în baza art. 185 și 283 c. civ. nefiind solidară, de oarece solidaritatea nu poate avea fiindă decât în puterea legii sau a unei convențiuni, așa că părintele care se achită în întregime de ea nu poate avea recurs în contra celuilalt, dreptul la asemenea pensiune urmând a fi exercitat dela data cererii.

Curtea,

Asupra apelului făcut în termen, pe de o parte de Vasilica T. Stănescu din Craiova, prin petiția din 212 Mai 1927, și pe de altă parte de Locot colonel G. Popescu, ~~prin~~ petiția din 12 Mai 1927, în contra sentinței civile Nr. 23 din 1927 a Trib. Dolj s. I, apelurile conexe prin jurnalul acestei Curți cu data de 7 Noembrie 1927.

Având în vedere că prin această sentință s'a admis în parte acțiunea intentată de Locot. Col. G. Popescu în contra fostei sale soții Vasilica T. Stănescu care a fost obligată să-i plătească câte una mie două sute lei pe lună ca pensie de întreținere pentru fiica lor minoră, Gabriela Angela, cu începere dela Aprilie 1923, și pe tot timpul cât dânsa va rămâne sub îngrijirea numitului, plus una mie patru sute lei cheltuieli de judecată.

Având în vedere desbaterile urmate în cauză la prima instanță și înaintea Curții, actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile d-lui procuror,

Având în vedere că din toate acestea reiese în fapt următoarele: În anul 1910 Locot. Col. G. Popescu s'a căsătorit legitim cu Vasilica T. Stănescu, iar din această căsătorie la 7 Aprilie 1912 s'a născut o fată numită Gabriela-Angela, în anul 1919 această căsătorie s'a desfășurat prin divorț după cum rezultă din sentința de divorț Nr. 20 bis din 1919 a Tribunalului Iași secția I, iar copila rezultată din căsătorie a fost încredințată spre creștere și educație, soțului care a câștigat divorțul, această sentință rămânând definitivă prin neapelare, după ce a fost investită cu formula executorie, a fost înscrisă în ziua de 26 Iunie 1919 în registrele de stare civilă ale orașului Craiova la 23 Octombrie 1926, prin petiția înreg. la Nr. 44905 Lt. Col. G. Popescu a chemat în judecată înaintea Trib. Dolj s. I, pe fosta sa soție, pentru a fi obligată să-i plătească lunar câte 5.000 lei ca pensie alimentară cota parte a sa, pentru întreținerea și educația fiicei lor, cu începere de la 26 Iunie 1919 și pe tot timpul cât dânsa va stă sub îngrijirea sa, iar Tribunalul, judecând această acțiune, a admis în parte obligând pe Vasilica T. Stănescu, să plătească ca pensie alimentară câte 1200 lei pe lună, însă cu începere din luna Aprilie 1923, iar nu dela 26 Iunie 1919, pe motiv că dela această dată și până la Aprilie 1923 copila a fost îngrijită de fapt de mama ei, cu mijloacele sale proprii, în fine contra acestei sentințe s'a făcut acest apel, atât de Vasilica T. Stănescu, pe motiv că ea nu poate să fie obligată să-i plătească pensie alimentară, pe trecut, ci numai dela data intentării acțiunii, cât și de către Locot. Colonel G. Popescu care cere ca pensia alimentară să fie majorată la suma de lei 5.000 lunar și să fie acordată dela data de 26 Iunie 1919 de când sentința de divorț a fost înscrisă în registrele stărei civile.

Considerând că după art. 283 c. c. oricui i-ar fi încredințată copilul prin sentința de divorț, ambii părinți sunt în drept și au datoria să privegheze educația lor și să le dea o creștere potrivită în starea și mijloacele lor, această obligație care incumbă atât tatălui, cât și mamei, e contractată de soț prin căsătorie și ea subsistă prin urmare și în urma desfacerii căsătoriei.

Având în vedere că fiind astfel în baza acestor texte de lege, mama trebuia să fie obligată să contribuie și ea la creșterea și educația fiicei sale, în proporție cu mijloacele sale.

Având în vedere însă că în ce privește timpul pentru care ea trebuia obligată să contribuie dela data de 26 Iunie 1919, când sentința de divorț a fost transcrisă în registrele stărei civile și până în vara anului 1923, ea nu putea fi obligată la nimic deoarece în tot acest interval de timp fiica s'a aflat de fapt în îngrijirea ei, dânsa suportând cele necesare creșterii și educației ei și aceasta rezultă din răspunsurile date de ea la Interogatorul ce l s'a luat la prima instanță, interogator la care s'a referit fostul ei soț, din certificatul cu data 15 Noembrie 1926 al Institutului St. Maria din Craiova, iar în care se atestă că copilul a urmat în acel institut până la clasa III-a primară în anul școlar 1919—1922, mama ei plătiind tot timpul plata pensiunii și din certificatul cu Nr. 58 din 1926, al școlii Primare de fete din Calafat, din care rezultă că copilul a depus la acea școală examenul de clasa IV primară în sesiunea din Iunie 1923.

Având în vedere că în ce privește intervalul de timp din vara anului 1923 și până la 23 Octombrie 1925, data intentării acțiunii, mama iarăși nu putea fi obligată să contribuie, deoarece fostul ei soț e presumat că a renunțat la dreptul său, prin faptul că nu a reclamat alimentele ce ar fi putut pretinde în momentul în care ar fi avut nevoie de ele, și dacă nu le-a reclamat, prin aceasta dovedește că ele nu i-au fost necesare, căci dacă ar fi avut nevoie de ele, le-ar fi cerut de mai înainte; de altfel, obligația ce părinții au în baza art. 185 și 283 c. c., nu este solidară deoarece solidaritatea nu putea să aibă ființă decât în puterea legii sau a unei convenții, așa că părintele care să achită de ea în întregime, nu poate avea recurs în contra celuilalt. (Planiolet et Ripert, vol. I, pag. 393 vol. II Nr. 53 și Casajia franceză din Noembrie 1920); prin urmare, pentru intervalul de timp mai sus arătat, tatăl nu poate pretinde pensie alimentară, adică dela 26 Iunie 1919 și până în vara anului 1923, când copilul a fost în îngrijirea ei; cu toate acestea și în intervalul de timp din vara anului 1923 și până la intentarea acțiunii, mama a contribuit cu diferite sume de bani și diferite lucruri, la întreținerea copilului, după cum reiese din recipisele poștei cu data de 4 Iulie 1924, și 10 Noembrie 1925, care constată trimeterea sumei de 2.500 lei și din scrisorile adresate de copilul mamei sale și cari se găsesc anexate la dosarul Curtii.

Având în vedere că dela data intentării acțiunii înainte și pe tot timpul cât minora s'a găsit sub îngrijirea tatălui, e neîndoios că, conform art. 283 c. civ., mama ei trebuie să fie obligată să contribuie și ea la creșterea și educația ei în raport cu mijloacele de care dispune; că în ce privește suma la plata căreia cată să fie obligată, din răspunsul dat de ea la Interogatorul ce l s'a luat la prima instanță, Interogatoriu la care s'a referit fostul ei soț, rezultă că ea are un venit de 35.000 lei care reprezintă chiria anuală a jumătate din imobilul său, cealaltă jumătate fiind locuită de părinții ei. Apelantul Locot.-Col. G. Popescu a susținut că venitul ei e mult mai mare și aceasta ar rezulta din convenție, ori din convenție nu rezultă acest fapt, căci prin ea antreprenorul se obligă să facă la imobilul apelantei lucrări în valoare de 156.500 lei, primind la data ei suma de 56.500 lei, iar restul de una sută mii lei, urmând să fie plătit în 4 cambii, ultima cu scadența la 1 Aprilie 1928. Curtea luând în considerație venitul mamei, faptul că tatăl care e Locot.-Colonel, are un

venit provenit din salariu, cu mult mai mare ca al mamei și împrejurarea că copilul este elevă de școală și are etatea de 15 ani, găsește că suma cu care mama trebuie obligată să contribuie la creșterea și educația ei, urmează să fie fixată la câte 1500 lei lunar, cu începere dela data intentării acțiunii pe tot timpul cât minora se va afla în îngrijirea tatălui, suma de 1.200 lei acordată de prima instanță fiind prea mică. Având în vedere că fiind astfel, ambele apeluri cată să fie admise în parte în sensul mai sus arătat.

Văzând că ambele părți, având în parte câștig de cauză, Curtea găsește că, conf. art. 144 pr. civ., e locul ca cheltuielile de judecată făcute în instanța de apel, să fie compensate în totul și să fie menținute acele acordate la prima instanță, Locot.-Colonelului G. Popescu, prin sentința apelată.

Pentru aceste motive, redactate de d-nul Consilier G. A. Cristof, Curtea, admite în parte apelurile, etc.

(ss) G. A. Christof, I. Strelcescu, C. Căzănescu.

TRIBUNALUL DOLJ, SECȚIA I-a

Audiența dela 18 Ianuarie 1927

Președinția d-lui HAGI GHEORGHE, Judecător

Locot. Colonel G. Popescu cu Vasilica T. Stănescu

Sentința civilă No. 28

Pensiune alimentară.

Căsătorie desfăcută. Copilă încredințată tatălui prin hotărârea de divorț. Întreținerea ei de către mamă. Trecerea copilei sub îngrijirea tatălui. Acțiune contra mamei spre a contribui la întreținere. Admitere. Art. 185 și 283 c. civ.

Potrivit art. 185 c. civ. căsătoriei, prin singurul fapt al căsătoriei, contractează împreună îndatorirea de a alimenta, a întreține și a educa copiii, iar, conform art. 283 din acelaș cod, oricărei persoane se va încredința copil, tatăl și mama lor vor avea fiecare dreptul de a priveghea asupra lor și îndatorirea de a-i întreține și de a le da creștere în proporțiune cu mijloacele.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de reclamantul Locot.-Colonel G. Popescu, prin procurator d-l avocat Dem. Stoianescu, cu petiția înreg. la Nr. 44905 din 1922, contra părâtei Vasilica T. Stănescu din Craiova, strada Păceli Nr. 9, în calitate de părinte al fiicei lor Gabriela-Angela, care are de obiect de a fi obligată părâta a-i plăti câte cinci mii lei pe lună ca pensie alimentară, cota parte a sa, pentru întreținere și educarea susnumitei lor fiice, cu începere dela 26 Iunie 1919 și pe tot timpul cât va stă sub îngrijirea sa.

Având în vedere actele cauzei, susținerile părților și concluziunile d-lui procuror.

Având în vedere că din actele din dosar, se constată că reclamantul a fost căsătorit legitim cu părâta, că din această căsătorie s'a născut o fată cu numele de Gabriela-Angela, după care apoi, căsătoria dintre dânsii s'a desfășurat în mod definitiv, cum rezultă din certificatul primăriei Municipiului Craiova cu Nr. 6911 din 1921. Că această copilă, prin hotărârea de divorț cu Nr. 20 bis din 1919, pronunțată de Trib. Jud. Iași secția I a fost încredințată tatălui ei reclamantul de astăzi.

Având în vedere că reclamantul azi în instanță, în dovedirea acțiunii sale, pe lângă actele din dosar, a cerut și s'a luat părâtei un interogator.

Că din acest interogator rezultă că copilul rezultată din căsătoria ambelor părți, a fost în îngrijirea părâtei, dela data din anul 1915 și până în vara anului 1923, când a fost luată de reclamant.

Având în vedere că conform art. 185 c. civ., căsătorii contractează împreună prin singurul fapt al căsătoriei, îndă-

torirea de a alimenta, a întreține și a educa copiii. Că conform art. 283 cod. civ., oricărei persoane se va încredința copiii, tatăl și mama lor vor avea fiecare dreptul de a priveghia asupra lor și îndatorirea de a-i întreține și de a le da creștere în proporțiune cu mijloacele lor.

Considerând că fiind stabilit pe deplin că, căsătoria dintre părți s'a desfacut, iar copila rezultată din căsătorie a fost încredințată reclamantului, acțiunea de față privindu-se fondată în principiu, urmează să fie admisă.

Că în ce privește timpul pe cât urmează a i se acorda pensiuina cerută:

Având în vedere că din interogatoriul luat pârâtei azi în instanță, necombătut cu nimic de reclamant, se constată că copila a fost sub îngrijirea pârâtei până în luna Aprilie 1923, când a fost luată de reclamant, așa încât pensiuina cerută de reclamant, câtă să i se acorde cu începere dela această dată, întrucât până aci i-s'a dat întreținerea de către pârâtă și nu mai poate fi obligată a o da încă odată.

Considerând că în ce privește suma cerută, față de situațiunea socială și materială a pârâtei, Tribunalul apreciind o găsește prea mare și dar o fixează la suma de una mie două sute lei lunar. Văzând și dispozițiile art. 48 legea accelerării judecăților,

Pentru aceste motive, Trib. admite în parte acțiunea, etc.

(ss) Al. Hagi Gheorghe,

Grefier, (ss) M. Dinulescu

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA II C. C.

Audiența dela 7 Decembrie 1927

Președinția d-lui C. DUMA, judecător

D-na S. R. cu I. C.

Sentința civilă No. 981

Copil adulterin dezavuat. Recunoaștere, înaintea dezavuării, din partea tatălui natural, a calității sale și a obligațiunei morale de a contribui la creșterea și educația copilului. Executarea parțială, în fapt, a acestei obligațiuni. Acțiune de pensiuine alimentară pornită de mama copilului în contra părintelui natural.

1) Dacă o asemenea acțiune nu tinde la căutarea paternității, prohibită de lege? (art. 307 c. civ.).

2) Dacă obligațiunea luată de părintele natural de a contribui la creșterea și educația copilului adulterin înainte de dezavuare e nulă, ca având o cauză ilicită? (art. 5 c. c.)

1) Art. 307 c. c. oprește cercetarea paternității numai întru atât cât ar avea de rezultat stabilirea unui stat determinat copilului natural, dar nu oprește examenul unor fapte care conduc la stabilirea unei obligațiuni de întreținere a copilului natural, care constituie transformarea unei obligațiuni naturale într-o obligație civilă.

2) Hotărârea de dezavuare a unui copil are efect erga omnes și stabilește în mod retroactiv că copilul dezavuat n'a avut niciodată calitatea de copil legitim; ca urmare obligația de întreținere luată față de el, este o obligație luată față de un copil natural. O asemenea obligație care nu are o cauză ilicită, căci nu adulterul e cauza ei, ci o datorie morală, este operantă, fiind incontestabil că o obligație naturală poate fi transformată, prin executare sau recunoaștere voluntară din partea debitorului, în obligație civilă opozabilă aceluia care și-a luat-o. De altminteru chiar codul nostru civil, prin art. 1638, recunoaște valabilitatea convertirii obligațiilor naturale în obligațiuni civile valabile în cazuri pe cari le consideră contrarii ordinii publice, cum e cazul obligațiunilor derivând din jocuri de noroc, astfel că dacă în asemenea împrejurări se validează obligațiunea naturală, cu atât mai mult urmează să fie

considerate ca valabile obligațiunile părintelui natural al unui copil rămas fără scutul familiei, prin faptul primului în urma dezavuirii presupusului tată legitim, căci ordinea publică nu-i cu nimic păgubită și morala e pe deplin satisfăcută.

Reclamanta, prin d-nii avocați I. Gr. Periețeanu și Al. Vălimărescu, pârâtul prin d-l avocat Alred Juvara. Fotoliul Ministerului public ocupat de d. avocat M. Sipsom.

Tribunalul,

Asupra acțiunei civile intentate de d-na S. R., în calitate de mamă a minorului I. R., cu petiția înregistrată la Nr. 6960 din 1927, contra lui I. C., rentier din București, prin care cere obligarea pârâtului să servească o pensiuine alimentară de lei 30.000 lei lunar, pentru întreținerea și educarea copilului I. R., născut din relațiunile ce dânsa a avut cu pârâtul.

Având în vedere motivele de drept și de fapt arătate de reclamantă în petiția de introducerea acțiunei, văzând răspunsul pârâtului, dat prin întâmpinarea scrisă în termenul fixat, ascultând susținerile orale ale pârâților, concluziunile Ministerului public și examinând actele din dosar.

Având în vedere că din toate acestea se stabilește în fapt următoarele:

Reclamanta S. R., pe când eră căsătorită, a cunoscut pe pârât cu care a avut timp de mai mulți ani relațiuni intime. Rezultatul acestor relațiuni a fost nașterea unui copil, care a avut loc în luna Octombrie 1923, la Viena. Soțul reclamantei în urma descoperirii acestor fapte, intențază acțiune de divorț, soției sale și desfacerea căsătoriei se pronunță de acest Tribunal la 21 Ianuarie 1924 și se transcrie în registrele de stare civilă la 28 Ianuarie acelaș an. Odată cu acțiunea de divorț (vezi copia după petiția de introducerea acțiunei la dosar) soțul cere acestui Tribunal dezavuarea copilului născut în Octombrie 1923, sub cuvânt că nu este al său și nașterea i-a fost tănuată.

Prin sentința Nr. 9777 din 28 Octombrie 1924, instanța sesizată, admite acțiunea soțului reclamantei și constată că copilul Ion nu este fiul său legitim. Sentința de dezavuare rămâne definitivă.

În Martie 1927, reclamanta S. R., introduce acțiunea de față, cerând în numele copilului său natural o pensiuine alimentară pentru întreținere și educare, susținând, sprijinindu-se pe jurisprudența și doctrina franceză, că datorie morală a pârâtului de a contribui la creșterea și educarea copilului născut prin faptul său, a fost executată și deci convertită în obligațiune civilă prin actele și promisiunile făcute de pârât cu ocazia nașterii copilului, când pârâtul îi trimetea bani pentru sanatoriu și doctor și se recunoștea de tată al copilului ce se născuse, după cum rezultă din scrisorile emenate dela dânsul, aflate în copie la dosar și recunoaște la interogatoriul luat în ședința dela 22 Iunie 1927, și din depozițiile martorilor audiați de acest tribunal.

Că fiind stabilită odată obligațiunea civilă a pârâtului, el este dator să contribuie efectiv la întreținerea copilului, la cheltuielile cărui dânsa singură cu mijloacele de care dispune, nu poate face față.

Având în vedere că în combaterea acțiunei reclamantei, pârâtul a obiectat atât prin întâmpinarea scrisă, cât și oral în ședința dela 22 Iunie 1922, că acțiunea intentată de reclamantă este inadmisibilă în drept, deoarece tinde la cercetarea paternității, lucru prohibit expres de legiuitor prin art. 307 c. civ.

Având în vedere că prin jurnalul acelei ședințe s'a dispus ca această excepțiune să fie rezolvată odată cu fondul procesului.

Având în vedere că în fond, pârâtul a cerut respingerea acțiunei pentru următoarele motive:

a) Că obligațiunea ce s'ar fi luat în celeace privește între-

ținerea copilului, este nulă, având în vedere data și natura ei, căci la data când reclamanta pretinde că dânsul și-a novat obligațiunea naturală, copilul nu eră desăvuit de soțul mamei sale și prin urmare s'a obligat să întrețină copilul legitim al altuia, obligație imposibil de luat în fapt, din cauza concluziei absurde la care duce, iar în drept izbită de nulitate, având o cauză ilicită și contravenind ordinii publice, ca fiind o obligație care ar schimba drepturile și obligațiunile părinților către copii și a soților între dânsii.

b) Că chiar dacă s'ar trece peste aceste considerațiuni, obligațiunea sa nu poate fi luată decât așa cum pare să reiasă, adică supusă condițiunei de a se predă copilul să-l adopteze.

c) Că din scrisorile emanând dela dânsul, care formează baza acțiunei reclamantei, nu reiese novațiunea obligației naturale, căci frazele din aceste scrisori nu pot avea sensul atribuit de reclamantă: Intr'adevăr sensul frazei din scrisoarea dela 15 Decembrie 1923: „știu că ești bună și miloasă și mi-ai promis că vei face sacrificiul de a-ți consacra viața creșterii acestui copil până în momentul când vei consimți să-l dai tatălui care ți l'a împrumutat”, nu poate fi altul decât manifestarea dorinței de a adopta acest copil și nu poate fi interpretată decât ca o simplă formulă care nu putea să lipsească dintr-o scrisoare adresată unei femei deprimată și care n'avea în mintea autorului ei nici o valoare de obligație, căci aceasta nu putea ști că reclamanta încetase relațiunile cu soțul ei și să se obligă să întrețină un copil legitim al altuia.

d) Că deasemeni nici pasagiile relative la frământarea de ajutoare bănești reclamantei din scrisorile celelalte nu pot fi interpretate ca executarea obligației de a întreține copilul, căci banii ce au fost trimiși n'aveau nici un raport cu nașterea copilului. Banii au fost trimiși și de soțul legitim al reclamantei, după cum rezultă din scrisorile ce a depus la dosar și o parte din acela trimiși de dânsul au fost banii proprii ai reclamantei.

Asupra finelui de neprimire ridicat de pârât în ședința dela 22 Iunie 1922 a cărui revolvare a fost rezervată odată cu discuția în fond a procesului.

Având în vedere că pârâtul își sprijină susținerile sale pe dispozițiunile art. 307 din codul civil, care prohibă cercetarea paternității.

Considerând că art. 307 c. civ. oprește cercetarea paternității în atât cât ar avea de rezultat stabilirea unui stat determinat copilului natural, dar nu oprește examenul unor fapte care conduc la stabilirea unei obligațiuni de întreținere a copilului natural; Considerând că prin acțiunea sa reclamanta nu caută să stabilească copilului său natural un stat civil, fapt expres oprit de lege, ci tinde să valorifice o obligațiune naturală de întreținere a pârâtului, care, pretinde dânsa, s'a transformat prin execuțiune voluntară din partea pârâtului în obligațiune civilmente obligatorie.

Considerând că nici art. 307 c. civ. și nici un alt text de lege nu oprește exercițiul unei astfel de acțiuni, care de altfel n'are nimic contrar ordinii legale.

Astfel fiind finele de neprimire invocat de pârât este nefondat și cată a fi înlăturat.

În fond:

Având în vedere că se constată că copilul I. R., născut de către reclamantă în sanatoriul Schwartzbergplatz din Viena la 12 Octombrie 1923, a fost declarat nelegitim prin sentința Nr. 977 din 1924 de acest tribunal în urma cererii soțului mamei sale, făcută în Ianuarie 1924 și că această hotărâre a rămas definitivă.

Considerând că oricare ar fi împrejurările în care a fost dată și chiar dacă criticile făcute de pârât ar fi adevărate, această hotărâre a dobândit autoritatea lucrului judecat și celace a fost dedus în justiție a primit caracterul adevărului și este opozabil erga omnes conform principiilor elementare de drept,

care guvernează materia acțiunilor de stat, astfel că copilul reclamantei, Ion Dan, este socotit în ochii tuturor ca copil natural și că niciodată n'a avut un tată illegitim.

Având în vedere că este indiscutabil că părintele unui copil natural, dacă nu este obligat în stadiul actual al legislațiunei noastre să întrețină pe copilul său, are totuși o datorie morală, decurgând din legătura de sânge, să contribuie la creșterea și educarea aceluia cărui i-a dat viață.

Considerând că este generalmente admis și chestiunea nu suferă nici o discuțiune, că o obligație naturală poate fi transformată prin executare sau recunoaștere voluntară din partea debitorului, în obligație civilă obligatorie pentru acela care și-a luat-o, a cărei executare poate face obiectul unei acțiuni în justiție.

Având în vedere că în speță, se învederează pe deplin existența unei obligațiuni naturale din partea pârâtului I. C., care-l obligă să contribuie la creșterea și educarea copilului născut din relațiunile ce a avut cu reclamanta, prin scrisoarea din 15 Decembrie 1923, dată ulterioară aceleia a nașterii copilului, scrisoare recunoscută de pârât la interogatoriu, ca emanând dela dânsul.

Intr'adevăr, din următorul pasaj al suscitutei scrisori: „Știu că ești bună și miloasă și mi-ai promis că vei face sacrificiul de a-ți consacra viața creșterii acestui biet copil, până în momentul când vei consimți să-l redai tatălui care ți l'a împrumutat”, rezultă neîndoios că pârâtul se recunoaște de părinte al copilului de curând născut de către reclamantă.

Având în vedere că această primă dovadă coroborată și cu depozitiile martorilor precum și cu faptul că pârâtul a recunoscut la interogator că a voit să înfieze copilul, face să rezulte fără umbră de îndoială existența obligațiunei naturale de întreținerea copilului din partea pârâtului.

Considerând că din scrisorile primite de reclamantă pe când se afla în străinătate, unde se dusesse în vederea nașterii, recunoscute de I. C., ca fiind trimise de dânsul reclamantei și aflate toate în copie la dosar, se constată că el se interesă de aproape de nevoile bănești ale reclamantei, îi trimetea bani, insistând să-i scrie dacă are nevoie de alții și cerându-i să-i arate costul sanatoriului în care intrase în vederea nașterii, precum și cheltuielile cu medicul, spre a stabili un buget probabil.

Având în vedere că această primă probă completată cu depozitiile martorilor, care declară că a dus reclamantei la Viena, cu ocazia nașterii, o sumă mare de bani ce i se îndreptase de pârât în acest scop; că I. C. a trimis sume mari de bani reclamantei în străinătate în preajma nașterii copilului, face evident faptul că pârâtul a înțeles să execute obligațiunea sa naturală, recunoscându-se dator să contribuie la creșterea copilului ce se născuse prin faptul său.

Considerând că atât doctrina cât și jurisprudența modernă, recunoaște valabilitatea angajamentului luat de părintele natural, în privința întreținerii și creșterii unui copil natural nerecunoscut, stabilind cauza acestui angajament în obligațiunea naturală creată prin legătura de filiațiune, care se transformă prin executare sau recunoaștere voluntară din partea debitorului în obligațiune civilă și a cărei existență poate rezulta nu numai din înscrișuri, ci și din începuturi de dovadă scrisă, completate cu prezumpțiuni, cum ar fi contribuția la cheltuielile nașterii, etc. (vezi Colin și Capitant t. I, pag. 30 I; Planiol și Ripert t. III, pag. 751 Nr. 887; Planiol t. I, Nr. 1530).

Astfel fiind, este stabilit că pârâtul, recunoscându-și și executându-și obligațiunea sa naturală, a rămas definitiv obligat să ia parte la cheltuielile ce necesită întreținerea și creșterea copilului născut din relațiunile sale cu reclamanta.

Având în vedere că pârâtul a obiectat în prim rând, după cum s'a mai arătat, că chiar dacă s'ar stabili existența vreunei obligațiuni în sarcina sa, ea este nulă ca având o cauză ilicită și având în vedere că la data ce se pretinde că a luat

naștere, reclamanta eră căsătorită, imposibil de executat, în fapt din cauza consecinței la care duce de a vedea un copil legitim întreținut de o altă persoană decât tatăl său.

Că angajamentul ce ar fi novat obligațiunea naturală în obligațiune civilă, e nul deoarece contravenea art. 5 c. civ. prin acela că schimbă datoriile părinților către copii.

Având în vedere că obligațiunea pârâtului de a întreține copilul, venit pe lume prin fapta sa, n'are o cauză ilicită, căci nu adulterul este cauza obligațiunii, așa cum cantă să arate pârâtul, ci o datorie morală, obligațiunea de drept natural născută din fapta sa, care-i impune să se îngrijească de ființa căreia i-a dat viață, o cauză în deplină concordanță cu morala și ordinea publică.

Având în vedere că nici cea de a doua obiecțiune nu este întemeiată, deoarece nu poate fi contra ordinii publice și bunelor moravuri executarea unei obligațiuni perfect valabile după dreptul natural, ea nu schimbă întru nimic datoriile părinților către copiii lor, căci copilul către care pârâtul și-a luat obligațiunea e considerat că nici odată n'a avut părinți legitimi, prezumția de legitimitate fiind răsturnată prin hotărârea de desavuare cu caracter declarativ.

Considerând că în afară de acestea, chiar în teza contrară, există un argument tras din însăși legea noastră civilă, care învederează că deplin netemeinicia susținerilor pârâtului, chiar dacă am admite că angajamentul ce și-a luat ar fi fost cândva contrar ordinii publice. Într'adevăr, legiuitorul recunoaște prin art. 1638 c. civ. valabilitatea convertirii obligațiunilor naturale în obligațiuni civile obligatorii, în cazuri pe care le consideră contrare ordinii publice. În obligațiunile care derivă din jocuri de noroc, astfel că dacă în asemenea împrejurări se validează obligațiunea naturală, cu atât mai mult urmează să considerăm valabilă obligația părintelui natural al unui copil rămas fără scutul familiei prin faptul primului, în urma desavuării presupusului tată legitim, căci ordinea publică nu-i cu nimic păgubită și morala e pe deplin satisfăcută.

Astfel fiind, obiecțiunile acestea ale pârâtului sunt neîntemeiate.

În ceiace privește obiecțiunile făcute de pârât, relativ la interpretarea pasagiilor care după părerea reclamantei, au constituit un început de probă scrisă pentru dovedirea executării obligației pârâtului.

Având în vedere că din simpla citire a acestor pasagii, reiese nu numai verosimilă afirmațiunea reclamantei pentru că ele s'au constituit un început de probă așa cum s'a arătat atunci când s'au examinat probele făcute în acest proces, dar complet dovedită, căci însuși pârâtul vorbește într'una din aceste scrisori de cheltuielile ce necesită sanatoriul și doctorul.

Având în vedere că dovada reesind din aceste scrisori, completată cu dispozițiile categorice ale martorilor necombătute cu nimic de pârât, și care fac dovada irefutabilă a rovărei obligațiunii naturale a pârâtului, învederează pe deplin temeinicia acțiunii reclamantei.

Având în vedere că se stabilește din scrisorile de care reclamanta s'a servit în dovedirea acțiunii sale, precum și din depozitiile martorilor audiati că pârâtul dispune de o avere însemnată care i-a permis să trimeată sume mari de bani reclamantei pe când se afla în străinătate în vederea nașterii.

Având în vedere că același lucru se constată și din răspunsul dat de pârât la întrebarea Nr. 5 din interogatoriul ce s'a luat, unde recunoaște că se obligase să ajute pe reclamantă cu o sumă în valută aur.

Având în vedere că reclamanta a dovedit cu actele depuse în copie la dosar, că nu dispune de o avere care să-i permită să se întrețină pe dânsa și să facă față și cheltuielilor necesare creșterii copilului.

Considerând însă că suma cerută de reclamantă prin acțiune este exagerată, așa că apreciind tribunalul găsește că

suma de lei 20.000 lunar este suficientă pentru creșterea și educarea copilului.

În ceiace privește cererea de acordarea execuției provizorii prezentei sentințe, ea cată a fi admisă fiind în conformitate cu dispozițiunile art. 129 al. 7 pr. c.

Precedind asupra cheltuielilor de judecată le fixează la suma de lei una mie.

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea, etc.

(ss) C. Duma.

Grefier, (ss) Iacopol.

NOTA. — Sentința pe care o adnotăm este de o importanță deosebită, prin faptul că rezolvă una din cele mai delicate chestiuni ce se pot ivi azi în fața unei instanțe judecătorești, și anume chestiunea dacă tatăl natural poate fi obligat a servi alimentele copilului său nerecunoscut legalmente. În speța de față însă, problema este și mai delicată, prin faptul că este vorba de un copil adulterin dezavuat. Astfel că judecătorul a avut de examinat și chestiunea efectului unei hotărâri de dezavuare cât și aceea a obligației naturale luate de tată față de copilul adulterin. Magistratul chemat să soluționeze delicatele probleme juridice supuse judecății sale, a pus toată atenția necesară și în momentul chibzuirii și atunci când a trebuit să aducă la îndeplinire îndatorirea și mai anevoioasă poate de a-și redacta sentința pronunțată. Din contextul considerentelor se desprind însușiri dintre acelea cari consacără definitiv pe un judecător, lucru și mai remarcabil când se produce la începutul unei cariere. Suntem fericiți s'o constatăm.

Iată, pe scurt, faptele pricinii:

Reclamanta pe când era căsătorită face cunoștința d-lui C. și după mai mulți ani de asiduități din partea acestuia se nasc între dânsii legături intime, cari durează mai multă vreme, și cari au darul de a suspenda orice raporturi în căsătoria legitimă, astfel turburată. În această situație de fapt, în 1923, d-na R. dă naștere unui copil la Viena. Soțul, căruia atât sarcina cât și nașterea copilului îi fusese tănuite, cere divorțul, pe care-l obține și, în același an, i se admite de Tribunal și acțiunea în dezavuare a copilului. Între timp amanul, pe când d-na R. se află în străinătate, nu încetează de a se interesa de dânsa și de-ai trimite regulat banii necesari spre a face față cheltuielilor impuse atât de starea sănătății cât și de eventuala naștere; apoi după nașterea copilului, continuă să trimeată bani, și din scrisorile sale reiese în mod evident că se consideră tatăl copilului, lucru pe care-l mărturisește de altfel și anturajului său. La întoarcerea în țară a d-nei R., d-l C. își schimbă însă, în parte, atitudinea, făcând cunoscut acesteia că nu mai este liber, și că tot ce mai poate face este de-a adopta copilul, cu condiția ca mama să dispară din viața lui. Această propunere a fost bine înțeles refuzată, și, după doi ani, în cari tatăl natural se desinteresează complet de copil, d-na R. se decide de a obține pe cale judiciară, mijloacele de a-și întreține copilul.

Calea aleasă neputând conduce, nici direct nici indirect, la o cercetare a paternității, prohibită încă, din nenorocire, de art. 307 c. civ. român, ea nu putea avea alt scop decât acela de a se constata judecătorește că obligația firească a tatălui natural de a-și întreține copilul, a fost novată, prin transformarea ei într-o obligațiune civilă, datorită împrejurării, că acesta a recunoscut-o prin făgăduințe și chiar prin executare.

Acestea sunt faptele procesului. Să vedem acum care este situația de drept, atât la noi cât și în Franța, normele după cari se poate soluționa o atât de importantă

problemă ale cărei aspecte sociale sunt cel puțin tot atât de interesante ca cele juridice. Un mic istoric al chestiunii sub latura ei juridico-socială poate fi de folos, ca să ne dăm seama de chipul în care a rezolvat-o legislatorul și jurisprudența, secondată și chiar îndrumată de doctrină.

Știm că autorii codului civil francez din 1804, sub impresia unor abuzuri și scandaluri celebre, anterioare revoluției, au edictat în art. 340 al codului, prohibirea cercetării paternității. Intr'adevăr, în vechiul drept francez, era suficient ca o femeie să pretindă, sprijinindu-se pe dovezi sumare, că cutare bărbat este tatăl copilului său, pentru ca tribunalele să-i acorde sumele necesare pentru cheltuelile de naștere și întrețineri a copilului. Se aplica faimosul adagiu. *Creditur virginī parturienti asserenti se praegnatam esse ex aliquo*.

De altfel, recunoașterea filiațiunii naturale pe care justiția o admitea atât de ușor, n'avea alt efect decât obligațiunea de întreținere, căci copii naturali n'aveau drept de succesiune. Bine înțeles însă că datorită ușurinței cu care se obținea recunoașterea paternității naturale, s'au prilejuit multe abuzuri. De aici, reacțiunea legislatorului din 1804, care a prohibit cu desăvârșire cercetarea paternității în afară de cazul de fapt (v. *Colin et Capitant* t. I, p. 297). Ca orice reacțiune, atitudinea codificatorilor era exagerată, și curând se manifestară nedreptățile la care dădea loc dispoziția art. 340 c. civ. fr. O mulțime de femei și mai ales de copii nevinovați rămâneau pe drumuri. În tot timpul sec. al XIX-lea asistăm la o campanie de desființare a dispozițiunii prohibitive, campanie dusă de juriști, filosofi și chiar literați, ca Alex. Dumas fiul. Jurisprudența organ viu al dreptului, și care trebuie să evolueze conform necesităților sociale, trecând chiar peste imobilitatea legii, găsi atunci două mijloace de-a remedia inconvenientelegale: 1) primul constă în a considera pe tată ca responsabil față de concubină în virtutea art. 1382 cod. civ. fr. (998 rom.), ca unul care s'a făcut vinovat de delictul civil de seducțiune; 2) Cum însă de multe ori amantul nu era vinovat de seducțiune, și astfel copilul era sacrificat, tribunalele găsiră în scrisorile și actele tatălui natural, dovada unei obligațiuni civile de întreținere luată față de copil, obligațiune având drept cauză datoria de conștiință, obligațiunea firească ce și-o recunoștea către copilul său. Și astfel, grație unei ingenioase construcțiuni tehnice, jurisprudența izbuti să suprimă în parte rezultatele inechitabile ale unei legiuiri anacronice. Apoi în 1912, legislatorul francez însuși abrogă art. 340 cod. civ. și, folosindu-se de indicațiile date de jurisprudență, îngădui cercetarea paternității, bine înțeles însă, îngăduită de condițiuni cari să evite abuzurile. Și astfel între admiterea abuzivă și prohibirea totală, legislatorul găsi calea mijlocie. *In medio stat virtus*. Toate codurile civile care au urmat codului Napoleon permit cercetarea paternității, astfel îngăduită (art. 1717 cod. civ. german; art. 309—311 cod. civ. elvețian; cod. civ. spaniol, belgian, olandez, rus, etc. (v. *Savatier*, La recherche de la paternité, p. 215 și urm.). Singurele țări în cari căutarea paternității mai este prohibită azi sunt Italia, România și unele țări din America de sud.

După cum am văzut, România este printre rarele țări în cari copilul natural nu poate să ceară justiției recunoașterea filiațiunii sale dinspre tată. Față de această anacronică și inechitabilă persistență a legiuitorului nostru în menținerea unei dispozițiuni pe care

lumea întreagă a reprobato-o, — și care sperăm că va dispărea din noul cod civil de unificare, — fatal era ca și jurisprudența noastră să joace rolul important al jurisprudenței franceze dinainte de 1912.

Intr'adevăr, găsim în jurisprudența noastră numeroase spețe aplicând tatălui natural art. 998 cod. civ. pentru seducțiune (v. Cas. I, 13 Iunie 1914, *Curierul Judiciar* 1-915; Cas. I, 31 Mai 1926, *Pand. Rom.* 1927, I, p. 66, nota Polichron; Apel Buc. s. I, 13 Sept. 1910. *Dreptul* 59-910; *Hamangiu*, cod. civ. adnotat, art. 998, Nr. 59, 61, 85, 91, 122, 143, etc.; *Jurisprudența Generală* 1925, Nr. 1922 și 1943; *Alexandresco*, t. II, p. 357, t. VI, p. 11).

În ceea ce privește a doua construcție a jurisprudenței franceze aceea a obligațiunii naturale novate în obligațiune civilă, găsim câteva spețe în jurisprudența noastră, deși casația nu pare a se fi pronunțat încă în mod precis asupra ei. Astfel găsim: Apel Iași, 4 Iunie 1921, P. R. 1921-22, II, 166 cu o notă de *Rosetti-Bălănescu*; Apel Iași 29 Noembrie 1899, *Curierul Judiciar*, 1900, p. 94; Apel Buc. s. IV, dec. nr. 346 din 17 Dec. 1926, nepublicată; T. Dolj, s. I, 21 Oct. 1921; *Hamangiu*, cod. civ. adnotat, art. 998, Nr. 173, etc.).

Înainte de a analiza în detaliu construcția jurisprudențială, astfel cum se desprinde din totalul hotărârilor franceze și române, să examinăm cele trei chestiuni incidentale pe cari le-a avut de rezolvat tribunalul Ilfov s. II în speța de față de a căror anticipată deslegare depindea soluția de fond pe care a dat-o.

1) Prima obiecțiune care s'a ridicat contra acțiunii reclamantei, a fost aceea că ar fi vorba de o cercetare a paternității prohibită de art. 307 cod. civ. Această obiecțiune, credem noi, este cu totul nefundată și provine dintr-o vădită confuziune. Intr'adevăr, acțiunea în cercetarea paternității și acțiunea în recunoașterea unei obligațiuni naturale, sunt două acțiuni având obiecte și cauze diferite. Pe când cea dintâi are drept obiect stabilirea unui raport de filiațiune între tată și copil, deci a unui stat civil, iar drept cauză raportul de filiațiune existând între ei, cea de-a doua are drept obiect recunoașterea unei obligațiuni civile de întreținere, iar drept cauză obligațiunea naturală, datoria de conștiință a tatălui natural. Avem deci de aface cu două acțiuni caracteristic deosebite. Această deosebire este pusă în evidență în mod clar de considerentele sentinței adnotate, care sună astfel:

„Considerând că art. 307 c. civ. oprește cercetarea paternității în atât cât ar avea de rezultat stabilirea unui stat determinat copilului natural, dar nu oprește examenul unor fapte cari conduc la stabilirea unei obligațiuni de întreținere a copilului natural; considerând că prin acțiunea sa reclamanta nu caută să stabilească copilului său natural un stat civil, fapt expres oprit d lege, ci ținde să valorifice obligațiunea naturală de întreținere a părâtului, care, pretinde dânsa, s'a transformat prin execuțiune voluntară din partea părâtului în obligațiune civilmente obligatorie”.

Unanimitatea jurisprudenței franceze și române cât și a autorilor, face această distincțiune.

Astfel, Casația franceză, în decizia din 27 Mai 1862 spune:

„Attendu qu'en ordonnant l'exécution de cette promesse, l'arrêt attaqué n'a contrevenu ni à l'art. 340 c. civ., puisqu'il n'a pas eu à se prononcer sur la paternité du défendeur; ni aux art. 1131 et 1134 c. civ. puisque la convention n'est pas moins valable quoique la cause n'en soit, pas exprimée, et que l'accomplissement d'un devoir de conscience, est une cause suffisante et très licite d'une promesse de cette nature”.

În acelaș sens: C. Apel Angers, 30 april 1873, S. 1873, 2, 281; Bordeaux, 5 janvier 1847, S. 1848, 2, 308; Paris 18 fevr. 1910, S. 1910, 2, 220; Pand. fr. Aliments, Nr. 127 și urm.; *Baudry-Lacantinerie*, Personnes, t. IV, Nr. 680; *Aubry et Rau* (5-e éd.) t. IX, p. 251, etc.).

Este deci incontestabil că nu poate fi vorba de o cercetare a paternității.

2) O a doua obiecțiune care s'a ridicat a fost aceea că sentința de dezavuare a copilului de către tatăl presupus legitim, nu-i poate fi opusă tatălui natural, de oarece sentința ar avea autoritate relativă de lucru judecat, nefiind opozabilă decât părților în proces.

Credem că argumentul nu este fundat, căci sentința de dezavuare este dintre acelea cari au efect *erga omnes*. Într'adevăr, știm că în totdeauna jurisconsultii și-au pus chestiunea dacă hotărârile în materie de stat au efect relativ, ca și celelalte, și aceasta din cauza dificultății de a admite ca cineva să aibă un stat civil diferit după persoanele cu cari are de aface. Și atunci, spre a da un efect absolut acestor hotărâri, s'au imaginat diferite sisteme, asupra cărora nu este locul să insistăm aici. (V. *Planiol*, t. I, p. 166; *Colin et Capitant*, I, p. 342; *Aubry et Rau*, t. IX, par. 544; *Merlin*, Répertoire, etc.).

Ceeace interesază acum, este că doctrina și jurisprudența au găsit o formulă intermediară, aplicată azi în asemenea cazuri, și anume: când acțiunea de stat nu poate fi exercitată decât de o singură persoană, hotărârea va avea efect *erga omnes*; într'adevăr, o singură persoană având dispozițiunea acțiunii nimeni altul nu mai poate ridica chestiunea tranșată de instanțele judecătorești la cererea acelei persoane. Și ca exemplu tip al unei asemenea acțiuni este dată *dezavuarea*, căci acțiunea nu aparține decât tatălui și moștenitorilor săi în rare cazuri.

Iată ce spun *Colin et Capitant* (t. I, pag. 343):

„Dans tous les cas ou la loi réserve à certaines personnes seulement la faculté d'exercer une action d'état, il est clair que les décisions intervenant à l'égard de ces personnes, soit qu'elles triomphent, soit qu'elles échouent ne pourra plus être remise en question par les autres intéressés, non point parcequ'elles a acquis à leur égard l'autorité de la chose jugée mais parceque les autres intéressés n'ont pas le droit d'agir. *Ce qui se produira notamment à propos de l'action en désaveu*”.

(V. și *Planiol*, t. I, p. 168; *Planiol, Ripert et Savatier*, t. I, p. 32; *Alexandresco*, t. II, p. 239; *Matei Cantacuzino*, p. 195, etc.).

După cum vedem, nici această obiecțiune nu poate fi luată în considerare.

3) În sfârșit, în speța de față fiind vorba de un copil adulterin, s'a spus că acțiunea reclamantei ar avea o cauză ilicită și contrară ordinei publice, ca una care ar tinde la recunoașterea unei obligațiuni de întreținere luată față de copilul legitim al altuia, căci la data când a fost luată obligațiunea, copilul nu fusese încă dezavuat.

Această critică, bazată pe art. 5 din cod. civ., o răstoarnă sentința pe care o adnotăm prin următoarele trei argumente pe cari le găsim în considerente:

a) În ceea ce privește împrejurarea că obligațiunea a fost luată la o epocă când copilul nu era încă dezavuat, nu prezintă nici o importanță, deoarece se știe bine că sentințele au, în general, efect *declarativ* și ca afare copilul este considerat că nu a fost niciodată legitim. Deci, prin ficțiunea retroactivității, se poate spune că tatăl natural s'a obligat față de un copil care legalmente nu avea filiațiunea stabilită.

b) Admițând chiar că obligațiunea ar fi fost luată față de copilul altuia, cauza ei încă nu ar fi ilicită. Într'adevăr cauza obligațiunii luată de tată nu este adulterinitatea, ci, după cum am văzut mai sus, datorită de conștiință a aceluia care a dat naștere unui copil, față de acesta. Și la obiecțiunea care ni s'ar face că tatăl legitim al copilului este și el ținut să-și întrețină copilul, obligațiunea care nu se poate cumula cu aceea a tatălui natural, răspundem că se face o confuzie, căci cele două obligațiuni au cauze deosebite. Obligațiunea alimentară a tatălui legitim este impusă de lege și are drept cauză raportul de filiațiune legalmente constatată, existând între dânsul și copil. Obligațiunea despre care e vorba în speță este luată de tatăl natural și are drept cauză obligația morală pe care și-o recunoaște față de copil. *Cele două obligațiuni având cauze deosebite nu se exclud una pe alta*. Nimic nu împiedică pe cineva de-a se obliga la întreținerea altcuiva, indiferent dacă acesta din urmă are un tată ținut la obligațiunea legală față de el.

c) În sfârșit, adulterinitatea dacă ar fi să fie luată în considerație, nu prezintă interes decât în cazul când ar fi să se constate o filiațiune de asemenea natură. Legea franceză (art. 331, 335 și 342) oprește recunoașterea sau legitimarea unui copil adulterin (sub rezerva modificărilor aduse în 1907, 1915 și 1922). Această adulterinitate însă nu mai poate fi un obstacol, când este vorba de luarea unei obligațiuni de întreținere; dacă este contrar bunelor moravuri de-a se constata o filiațiune adulterină, nimic nu împiedică pe cineva de a se considera obligat natural din faptul unei obligațiuni adulterine. În acest sens se pronunță doctrina și jurisprudența franceză. Iată ce spun *Planiol, Ripert et Ronast*, t. II, Nr. 977:

„On voit plus souvent les tribunaux prendre en considération l'engagement du père adultérin de pourvoir aux besoins de l'enfant. Cet engagement n'est pas contraire à l'art. 335, car il ne constitue pas une reconnaissance véritable; le jugement qui le constate et ordonne son exécution, n'est pas non plus contraire à l'art. 342, car ce jugement n'a pas pour objet direct de déclarer la filiation adultérine. Celle-ci demeure il est vrai, sous-entendue comme cause de l'engagement, mais le c. civ. n'interdit nullement au père adultérin de servir des aliments à son enfant; il l'y oblige au contraire. L'existence d'une filiation non légalement établie comme cause de l'engagement du père ne constitue donc à aucun titre une cause illicite”.

În acelaș sens s'a pronunțat și *Curtea de Apel din Paris la 18 Februarie 1910* (S. 1910, 2, 220; *Revue trimestrielle de droit civil* 1927, Nr. 3, p. 640, articol al d-lui *E. Gaudemet*, profesor la Strasbourg, asupra unei deciziuni a Casei franceze, din care rezultă că tatăl adulteriu se poate obliga față de copilul dezavuat de tatăl său presupus legitim).

Vedem prin urmare, că jurisprudența și doctrina franceză admit obligațiunea civilă, având drept cauză obligațiunea naturală rezultând din filiațiunea adulterină, cu toate că legea franceză este ostilă recunoașterii filiațiunii adulterine. Dar nu e numai atât. Codul civil francez, în art. său 762, obligă pe tatăl adulterin să servească alimente copilului. Cum se poate vorbi de cauză ilicită, când însăși legea impune obligațiuni, având la bază o filiațiune adulterină? Și dacă astfel stau lucrurile în Franța, a fortiori va trebui să fie și la noi, unde legea nu face nici o deosebire între copiii naturali simpli și copiii adulterini. Legea românească nu tratează în mod defavorabil pe copiii adul-

terini, cum face cea franceză. Cum am putea noi dar refuza acestora din urmă alimentele pe cari o lege defavorabilă le acordă și pe cari jurisprudența franceză le impune tatălui, care și-a novat obligația morală? Credem că nu mai este nevoie să insistăm spre a arăta cât de inadmisibilă ar fi negativă.

De altfel, sentința adnotată mai remarcă un lucru din care se poate trage un puternic argument de analogie. Știm că sunt cazuri în cari legea, deși refuză să admită validitatea unei obligațiuni civile pentru cazuri pe cari le consideră contrare ordinii publice, totuși admite validitatea obligațiunii naturale luate în asemenea cazuri și transformată în obligațiune civilă. Avem astfel art. 1638 cod. civ. (1967 cod. civ. fr.), care decide că obligațiunea născută din joc și pariu, deși nu este civilmente obligatorie, poate servi drept cauză unei obligațiuni civile, fiind o obligație naturală.

Odată aceste chestiuni subsidiare tranșate, și tere-nul fiind netezit, să vedem cum se construiește sistemul pe care se bazează acțiunea din speța adnotată.

Am văzut că jurisprudența deduce din anumite elemente existența obligațiunii civile luate de tatăl natural, obligațiune având drept cauză obligațiunea naturală rezultând din raportul de filiațiune. Trebuie deci făcută dovada a două elemente: 1) existența obligațiunii naturale; 2) existența obligațiunii civile. Jurisprudența aplică aici regulile dreptului comun, în ceea ce privește probele și consideră ambele elemente ca putând fi dovedite fie prin înscrisuri, fie printr'un început de dovadă scrisă coroborat cu martori și prezumpțiuni.

1) Să vedem cu ce se poate dovedi primul element, existența obligațiunii naturale. Tribunalele se servesc în această privință de dovezile despre cari am vorbit și din cari ar reeși că tatăl se consideră ținut de o obligație naturală. Astfel ar fi *scrisorile* în cari tatăl recunoaște, că copilul este al lui, sau dorește să-l adopteze, cum este cazul în speță.

cazul în speța de față.

Cităm din *Aubry et Rau* (Tom IX, pag. 251 nota 11):

„Le désir d'accomplir un devoir d'honneur constitue une cause suffisante d'obligation civile. Ainsi, pour expliquer l'engagement contracté par un homme de fournir des aliments à un enfant naturel, il n'est pas nécessaire de rechercher ou de constater sa paternité; il suffit d'établir qu'il a pu moralement se croire obligé, par suite de ses relations avec la mère de l'enfant, à pourvoir à l'entretien de ce dernier. Or, en présence du commencement de preuve, par écrit que fournit à cet égard l'acte d'engagement, les tribunaux sont autorisés à constater, à l'aide de simples présomptions, l'existence de cette simple croyance”.

(V. în acelaș sens: *Baudry-Lacantinerie*, t. IV, Nr. 680; C. Apel Augers, 30 Apr. 1873, S. 1873, 2, 281; Cass. fr. 27 Mai 1862, S. 62, 1, 566; C. Apel Iași, 29 Noembrie 1899, *Curierul Judicair* 1900, pag. 94, etc.).

În speță găsim o scrisoare în care pârâtul recunoaște că copilul este al său și și manifestă dorința de a-l întreține; în plus, tatăl natural a mărturisit de mai multe ori intenția-i de a adopta copilul și chiar de a-l legitimă prin căsătorie subsecventă, după cum rezultă din depozitiile martorilor.

2) Al doilea element, adică existența obligațiunii civile se dovedește tot cu *înscrisuri* sau *începuturi de dovadă scrisă*, coroborate cu *martori* și *prezumpțiuni*. În ce constau aceste prezumpțiuni? În *contribuție la cheltuelile nașterii*, în *executarea obligațiunii prin trimiteri de bani*, fapte cari dovedeau că tatăl natural a

înțeles să transforme obligația naturală în una civilă.

Reproducem din *Colin și Capitant* (T. I, p. 301):

„Ajoutons que l'existence de cet engagement, peut résulter non seulement d'un écrit, mais d'un commencement de preuve par écrit encore, que corroboraient des présomptions, telles que le paiement par le père des frais d'accouchement, où l'exécution antérieure de ses promesses, circonstances analogues à une possession d'état d'enfant naturel”.

(V. și Paris 18 Febr. 1910, S. 1910, 2, 220; *Caen*, 10 Iunie 1862, D. P. 1862, 2, 169; Cass. fr. 3 Apr. 1882, S. 82, 1, 404; *Dalloz*, Répertoire, Filiation, Nr. 488, etc.).

Plata cheltuelilor nașterii, trimiterea repetată a unor sume de bani, făgăduiala de-a întreține copilul, sunt deci prezumpțiuni suficiente spre a stabili că tatăl a vrut să se oblige civilmente față de copil. Când aceste prezumpțiuni sunt coroborate cu mărturii în acelaș sens și nu fac decât să completeze începutul de dovadă rezultând din scrisori, jurisprudența consideră că nu se mai poate pune la îndoială existența obligațiunii civile.

În speța adnotată, tribunalul constată existența tuturor acestor elemente cerute de jurisprudență și doctrină și nu face decât să tragă concluzia logică și echitabilă condamnând pe pârât. Putem astfel constata cu satisfacție că și tribunalele noastre, conștiente de caracterul anacronic al unor anumite dispozițiuni legale și-au dat seama că rolul lor nu este doar acela de a înregistra în mod automatic comandamentele legii, ci de-a lumina și indica uneori calea legiuitorului, Justiția fiind, mai mult decât acesta, în contact direct cu viața, care merge înainte, și nu ține socoteala de imobilitatea factice a unui text. O aplicare prea strictă a legii ar produce un dezechilibru între drept și fapte, o serie întreagă de soluții nedrepte ce ar sfârși prin a discredita pe arbitrii vieții sociale. *Summum jus, summa injuria* ziceau Romanii. Căutând însă tot în cod principiile cari să dea satisfacție unor juste revendicări, jurisprudența, fără a se arăta pretoriană, a știut să răspundă la noile nevoi sociale, roade ale neîncetatei evoluții.

I. GR. PERIETEANU

AL. VALLIMARESCU

Avocați

TRIBUNALUL GORJ SECȚIA I

Audiența dela 19 Octombrie 1926

Președinția d-lui M. FOIȘOREANU, Prim-președinte

Sentința civilă No. 197

Donățiune. Recunoașterea ei prin răscumpărare. Transacție asupra bunurilor viitoare. Condiție potestativă. Lipsa de autorizare a soțului. Motiv nou. Clauză ilicită. Cauza și motivul. Donățiunea sub condiția căsătoriei. Clauză lăcită.

1) Prin răscumpărarea unei părți a lucrului donat se recunoaște implicit valabilitatea donățiunii.

2) Condițiunea căsătoriei donatorilor formulată chiar într-o donățiune ordinară, nu poate fi considerată ca o condițiune potestativă în sensul art. 822 civ. (fr. 944) și este o clauză lăcită.

3) Lipsa de autorizare a soțului e sancționată conf. disp. art. 199 (fr. 217) și art. 207 (fr. 225) c. civ. cu o nulitate relativă care nefiind invocată în prima instanță constituie un drept definitiv câștigat pentru adversar și nu poate fi invocată pentru prima oară în apel.

4) *Clauza nedivorțării este ilicită; căsătoria presupunând sentimente de afecțiune, influențarea lor de interese materiale este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.*

5) *Neexecutarea unei sarcini impuse donatorilor nu permite aplicarea principiului condiției rezolutorii tacite din art. 1020 (fr. 1184) c. civ. urm. decât dacă această sarcină a fost cauza primordială și determinată a donațiunii, împrejurare lăsată la aprecierea suverană a judecătorilor fondului.*

Tribunalul,

În urma deliberațiunilor ținute, a pronunțat următoarea sentință:

Asupra apelului făcut în termen prin petițiunea înreg. la Nr. 30758 din 26 Decembrie 1923, de reclamanții: Iuliana A. Wokoun și Anton A. Wokoun personal și ca soț pentru autorizare, ambii din Târgu-Jiu, str. Tudor Vladimirescu, contra cărței de judecată civilă Nr. 815 din 24 Decembrie 1923, a judecătoriei ocolului mixt Tg.-Jiu, prin care a respins ca nefondată acțiunea numiților reclamanți, introdusă contra pârâului Ioan Olaru tot din Târgu Jiu.

Având în vedere actele cauzei, susținerile orale și concluziunile scrise ale părților, din toate acestea se constată în fapt următoarele:

La 12 Ianuarie 1912, între soții Anton Wokoun și Iuliana A. Wokoun, pe de o parte, Angela Mariot Wokoun fiică adoptivă a acestora și Ion Olaru pe de altă parte, a intervenit actul de donațiune autentificat de tribunalul Gorj sub Nr. 61 din 912 și transcris sub Nr. 152 din 912, cu următoarele principale obligațiuni:

„Subsemnații Anton A. Wokoun și Iuliana A. Wokoun soți, ambii domiciliati în Târgu-Jiu, declarăm că donăm fiicei noastre adoptive Angela Mariot Wokoun și d-lui Ioan Olaru, ambii din Tg.-Jiu, care primesc:

„Una siliste de pământ situată în Tg.-Jiu strada Tudor Vladimirescu, având lățimea 16 metri, iar lungul din strada Tudor Vladimirescu spre miază noapte până în strada Clemenței și învecinată la răsărit cu proprietatea doamnei Aglica C. Dimitriu și cu proprietatea și casele ce ne rămân nouă donatorilor, nedonate prin acest act și la apus cu proprietatea d-lui Iancu Schileru, împreună cu clădirea în care se află instalat atelierul mecanic al d-lui Anton Wokoun și cu un sopron.

„Fiecare din donatori, având dreptul la câte o jumătate din imobilul donat.

„Noi donatorii, ne rezervăm dreptul de folosință asupra imobilului donat pe tot timpul cât va trăi donatorul Anton A. Wokoun, deoarece prin acest act, donăm donatarilor numai nuda proprietate a imobilului descris mai sus, rămânând ca ei să devie desăvârșiți proprietari asupra acestui imobil numai după încetarea din viață a d-lui Anton A. Wokoun.

„În acest răstimp, donarii au facultatea de a construi pe acest imobil clădirile ce vor socoti necesare și vor avea dreptul a se folosi personal de toate clădirile ce vor construi din momentul construirii lor. Impunem donatarilor și următoarele sarcini:

„În cazul când, în timpul vieții soților Wokoun care donează, d-l Anton Wokoun n'ar mai putea munci, fie din cauza bătrânețelor, fie din vreun accident oarecare și n'ar mai avea alte mijloace de existență, donarii Angela Mariot Wokoun și Ion Olaru, sunt îndatorați a le procura cele necesare pentru traiul lor îngrijind de dânsii ca de părinții lor, iar în caz de neînțelegere în această privință, adică dacă un menaj comun n'ar fi cu putință, atunci donarii rămân obligați a servi soților Wokoun donatori, câte una sută cinci zeci lei pe fiecare lună, până la încetarea din viață a soțului Anton Wokoun, în cazul când acesta ar încetă din viață înaintea soției sale.

„După încetarea din viață a d-lui Anton Wokoun, se va servi doamnei Iuliana A. Wokoun câte una sută lei pe fiecare lună, pe tot timpul cât dânsa va rămâne văduvă, până la încetarea sa din viață, în cazul când nu i-ar conveni să locuiască împreună cu donarii și nu ar voi ca întreținerea să i se servească în natură.

„În cazul când s'ar întâmpla ca d-na Iuliana A. Wokoun să înceteze din viață înaintea soțului său, suma pe care sunt îndatorați a o servi d-lui Anton Wokoun când nu va mai putea munci, este tot una sută lei lunar pe tot timpul restului vieții sale, dacă nu s'ar mulțumi mai bine a-i servi în natură întreținerea.

„Din momentul ce donarii vor fi obligați a servi în numerar și lunar soților Wokoun sau numai unuia din ei sumele menționate mai sus, dreptul de folosință asupra imobilului donat, rezervat prin acest act, se pierde pentru donatori, donatorii devin deplin proprietari ai imobilului donat, care totuși rămâne grevat de sarcina acestei rente și nu va putea fi înstreinat decât cu această sarcină pe tot timpul cât donarii sau numai unul din ei vor fi în viață.

„Această donațiune se mai face și sub condițiunea căsătoriei dintre fiica noastră adoptivă Angela Mariot Wokoun cu d-l Ion Olaru, donațiunea este perfectă și actul acesta executoriu din momentul celebrării căsătoriei între donarii.

La 29 Ianuarie același an, donarii Angela Mariot Wokoun și Ion Olaru se căsătoresc înaintea ofițerului de stare civilă al orașului Târgu-Jiu, iar după patru ani și jumătate, în Septembrie 1916, din împrejurările arătate în sentința de divorț Nr. 23 din 1916, soții Ion Olaru se despart, divorțul pronunțându-se în favoarea soțului Ion Olaru.

Angela Mariot Wokoun, una din părțile beneficiare a actului de donație, prin actul autentificat de tribunalul Gorj la Nr. 329 din 5 Aprilie 1922 și transcris la Nr. 1590 din 1922, vinde soților Anton și Iuliana Wokoun partea ce i se cuvine din averea prevăzută în actul de donațiune, a cărei anulare face obiectul procesului de astăzi.

Soții Iuliana și Anton Wokoun, redobândind astfel o parte din avere, pentru rest, au acționat în judecată pe Ion Olaru, cerând anularea și revocarea donațiunii ce au făcut în favoarea pârâului.

Prima instanță a respins acțiunea ca nefondată, motivând că căsătoria efectuându-se, condițiunea inserată în act s'a îndeplinit, că în tot cazul această anulare nu o pot cere soții Iuliana și Anton Wokoun întrucât, au recunoscut donațiunea ca bună, prin faptul că au cumpărat drepturile din act, dela donatara Angela Mariot Wokoun, iar susținerea că donațiunea ar consista în bunuri viitoare și prin urmare o transacțiune asupra unei succesiuni viitoare o respinge, pe considerațiunea că soții Wokoun, nu erau succesibili donatarilor Angela Mariot Wokoun și Ion Olaru, ei îl avea acest imobil în momentul donațiunii și nici ca o condițiune potestativă nu poate fi considerată clauza din act, căci rezerva prevăzută în act, nu poate fi socotită ca afare.

În urma respingerii acțiunii, soții Wokoun au făcut apel, care face obiectul procesului de astăzi.

În apel, reclamanții atât prin petițiunea de apel cât și prin motivele de apel, au susținut aceleași concluziuni, adăugând astăzi un motiv nou, lipsa de autorizațiune a soțului la facearea actului donațiune.

Având în vedere dispozițiunile art. 207 cod. civil după care femeea, bărbatul sau moștenitorii lor, pot cere anularea tocmeilor sau a pornirilor de judecată făcute fără autorizațiune.

Considerând că din termenii legii, reese că această dispozițiune este o nuliitate relativă, care poate fi invocată înaintea instanțelor de fond.

Considerând însă, că în instanța de apel, nu se poate discuta decât punctele deduse în judecata ei prin petițiunea de apel, întrucât orice alte puncte neaduse în apel sau neadmise a se discuta, rămân definitiv judecate între părți, și, nu mai

pot fi puse din nou în discuțiune, fără a știrbi un drept definitiv câștigat de celalt litigant.

Că dar, în speță, întrucât nici la prima instanță, nici prin petițiunea de apel și nici prin motivele de apel depuse, nu s'a invocat lipsa de autorizațiune a soției, cercetarea astăzi pe acest motiv, ar însemna a știrbi un drept definitiv câștigat pentru partea adversă.

Asupra motivului „că nu s'a îndeplinit obligațiunile contractuale”;

Înainte de a verifica și constată dacă donatorii și-au îndeplinit obligațiunile contractuale, este necesar a se ști ce fel de act este în speță donațiunea; este el un contract de donațiune ordinar supus dispozițiunilor art. 829 și urm. cod. civil, sau este un contract matrimonial prevăzut de dispozițiunile art. 1233 și urm. cod. civil. Din lucrările aflate la dosarul cauzei, se constată că este un contract de donațiune nar, întrucât nu se vede că părțile au înțeles a face un contract matrimonial și întrucât nu sunt satisfăcute dispozițiunile art. 708 și urm. pr. civilă.

Din examinarea amănunțită a contractului se vede, că donatorii au două principale obligațiuni: Prima „întreținerea în caz de infirmitate sau senilitate a donatorilor” și secunda „a căsătoriei dintre donatari”.

Obligațiunea primă nu și-a avut efect, fiindcă nu s'a produs ea, din moment ce donatorii n'au făcut dovadă că sunt infirmi sau senili, nu pot cere dela donatari prestațiile și prin urmare dovada cu martori spre a stabili că ei — donatorii — au cerut și nu li s'au dat, nu este concludentă.

Obligațiunea secundă a căsătoriei dintre donatari s'a efectuat dovada, actul de căsătorie dela dosarul cauzei; alegațiunea reclamantilor astăzi apelanți, cum că ei au înțeles că această donațiune a fost făcută numai în vederea și a nedizolvării căsătoriei, este cu totul neîntemeiată.

Cu ocaziunea confecționării actului, părțile au luat toate măsurile de prudență, așa că însărcinările impuse donatorilor, au rezolvat și problema eventuală a dizolvării căsătoriei dintre donatari „dacă un menaj comun n'ar fi cu putință, atunci donatarii rămân obligați, etc.” aceleași cuvinte și acelaș sens se găsește trecut în concluziunile scrise pag. 2-a jos, depuse de d-l avocat I. I. Căprescu. Prin urmare, părțile au prevăzut și posibilitatea despărțenii dintre donatari, fără însă a sancționa cu rezilierea contractului.

Că dar, din acest punct de vedere, nu se mai poate susține că părțile contractante au avut intențiunea de a supune donațiunea la nedizolvarea căsătoriei.

De altfel, căsătoria presupunând o unire bazată pe înclinarea reciprocă a soților, asemenea sentimente de afecțiune nu pot fi direct sau indirect forțate de interese materiale și cu o asemenea restricțiune; poate ar fi o clauză ilicită, contrarie bunelor moravuri și ordinii publice.

Acestea sunt motivele cari pledează contra susținerilor reclamantilor apelanți, dar aceasta nu e încă soluțiunea cea adevărată. Neexecutarea de către donatar, când este cazul, a unei sarcini impuse acesteia din urmă de donator, nu justifică acțiunea în revocare decât atunci când, această sarcină a fost cauza primordială și determinantă a donațiunei, fapt supus suveranei aprecieri a judecătorilor fondului, și atunci se aplică principiul condițiunei rezolutorii tacite prevăzute de dispozițiunile art. 1020 și urm. cod. civil.

(Alexandrescu vol. 4 p. II pag. 445; Aubry et Rau vol. XI par. 727 pag. 557 ed. 1919)).

Cestiunea dacă neîndeplinirea de sarcini în acest caz, este sau nu supusă formalității punerii în întârziere, fiind controversată, iar în speță, intempestivă, este inutil a se mai discuta. De asemenea incompetența nefiind discutată, ci trecută numai în concluziunile scrise se înlătură. Pentru aceste

motive, precum și cele arătate în cartea de judecată pe care tribunalul le însușește în totul, motive redactate de d-l Mihail Foișoreanu, jude președinte.

Pentru aceste motive, Trib. respinge ca nefondat apelul, etc. (ss) Mihail M. Foișoreanu; Ioan Tănăsescu.

Grefier, (ss) I. A. Goga

NOTA. — Într'un complex de chestiuni de speță, sentința Tribunalului Gorj amplu motivată soluționează, între altele, următoarele chestiuni:

1) Într'o donațiune făcută în vederea unei căsătorii dar conținând și sarcini pentru donatori, clauza căsătoriei poate constitui o condiție potestativă în sensul art. 1006 și 1010 c. civ. sau se poate aplica numai art. 822 relativ la donațiuni?

2) Care e caracterul donațiunei făcute sub condițiunea căsătoriei donatorilor?

3) Care e caracterul nulității ce rezultă din lipsa de autorizare a soției care se angajează într'un act alături de soț, și

4) În ce împrejurări își poate găsi aplicațiunea condiția rezolutorie tacită într'un act de donațiune cu sarcini?

1) Art. 822 c. civ.: Este nulă orice donațiune făcută cu condițiuni a căror îndeplinire atârână de voința donatorului (fr. 844).

Art. 1006: Condițiunea potestativă este aceea care face să depindă perfectarea convențiunei de un eveniment, pe care și una și alta din părțile contractante poate să facă a se întâmpla, sau poate să-l împiedice (fr. 1170).

Art. 1010: Obligațiunea este nulă când s'a contractat sub o condițiune potestativă, din partea celui ce se obligă.

Donațiunea este un act prin esența lui gratuit. Păstrează însă caracterul de donațiune și o liberalitate cu sarcini cu condiția însă ca aceste sarcini să nu echivaleze în valoare însăși liberalitatea, căci în acest caz am eși din cadrul donațiunilor spre a intra în acela a contractelor oneroase și în acest caz își vor găsi aplicațiunea art. 1006 și 1010 asupra condiției potestative. Atât timp însă cât liberalitatea păstrează caracterul unei donațiuni, se vor aplica regulile donațiunilor care ies din cadrul obligațiunilor obișnuite. Căsătoria nu poate deci fi considerată în acest caz ca o condiție potestativă, căci art. 822 cere ca condiția potestativă, pentru a duce la nulitatea actului, să vie din partea donatorilor. Sunt considerate valabile condițiunile potestative mixte cari depind în parte de donatori iar în parte de o terță persoană sau chiar de donatari. Astfel Înalta Curte de Cas. fr. a decis. (Cas. 30 Aug. 1880.

Boucher, D. 80. 1. 464, S. 81. 1. 57) că o condiție, chiar dacă depinde în oarecare măsură de donator, nu viciază donațiunea dacă donatorul nu o poate îndeplini sau înlătura fără concursul voinței fie a donatarului fie a unei terțe persoane determinate (Carpentier Cond. N. 149). Cu toate acestea doctrina și jurisprudența franceză este în controversă asupra acestei chestiuni. Astfel Laurent ținându-se strict de maxima „donner et retenir ne vaut” decide că sunt nule chiar donațiunile făcute sub o condițiune mixtă; după acest autor art. 822 rom. interzice orice donațiune care depinde câtuș de puțin de donator (Laurent, t. 12 No. 409. Majoritatea autorilor și jurisprudența din urmă înclină însă spre soluția care autoriză condițiunile potestative mixte la donațiuni (V. dec. de mai sus, Toutier, t. 4 pg. 83, Duranton, t. 8 No. 477, Demante et Colmet de Santerre, t. 4 No. 86 bis, Demolombe, t. 20 No. 420, V. de asemenea Aubry et Rau No. 699 nota 7, Troplong, Don et Test, t. 3 No. 1215).

În ce privește stabilirea dacă sarcinile echivalează sau nu liberalitatea și până la ce punct donațiunea își păstrează caracterul de liberalitate, acestea sunt chestiuni de fapt pentru care legea n'a fixat nici o normă și care sunt lăsate la aprecierea judecătorilor de fond.

2) În ce privește caracterul clauzei ce prevede condițiunea căsătoriei cu o anumită persoană formulată într-o donațiune, sunt două opinii în doctrină și jurisprudență; prima izolată susținută mai cu seamă de *Laurent* (t. 11 pg. 647) consideră această clauză ca îngrădind libertatea individului, prin urmare ca fiind ilicită și contrară bunelor moravuri (V. în acelaș sens *Huc*, t. 6 pg. 89 și jurispr. *Bastia* 2 Iunie 1828 D. 28. 2, 25); a doua concepție consideră orice clauză care favorizează mariajul ca fiind favorabilă societății, deci licită fără a se preocupa de influențele ce în mod subiectiv aceste clauze pot exercita asupra individului; clauza este considerată licită chiar dacă donațiunea este condiționată de căsătorirea cu o persoană determinată cu condiția însă să nu existe vreo împiedicare de altă natură (*Lyon* 27 Mart. 1868, S. 68. 2. 307, *Alexandresco*, 4-1 pg. 198, *Duranton*, t. 8 No. 125, *Saurier*, Don et Test. t. 1 No. 155, *Aubry et Rau*, t. 11 pg. 184, par. 692, *Demolombe*, t. 18 No. 252).

3) În sistemul codului civil nulitatea ce rezultă din neautorizarea soției este relativă; textul art. 207 care reproduce art. fr. 225 nu lasă nici un dubiu în această privință. Cu toate acestea s'au tras argumente din faptul că puterea maritală este de ordine publică conchizând că lipsa de autorizare este sancționată prin nulitate absolută (*Toulouse* 8 Feb. 1823 D. R. Mariage N. 778, *Bordeaux*, 3 Mart. 1826 DP. 26. 2. 145), majoritatea deciziunilor sunt însă în sensul primei concepțiuni.

Chestiunea interesantă pe care o ridică sentința trib. Gorj este următoarea: dacă lipsa de autorizare într'un act extrajudiciar n'a fost opusă la prima instanță, această excepțiune nu mai poate fi invocată în apel dacă n'a fost formulată în petițiunea de apel: „Considerând, însă zice sentința, că în instanța de apel nu se poate discuta decât punctele deduse în judecata ei prin petițiunea de apel întru cât orice alte puncte neaduse în apel sau neadmise a se discuta, rămân definitiv judecate între părți și nu mai pot fi din nou puse în discuțiune fără a știrbi un drept definitiv câștigat de celalt litigant. Că dar, în speță, întru cât nici la prima instanță nici prin petițiunea de apel și nici prin motivele de apel depuse nu s'a invocat lipsa de autorizațiune a soției, cercetarea astăzi, pe acest motiv, ar însemna a știrbi un drept definitiv câștigat pentru partea adversă. În Franța susmenționată sentința a C. *Bordeaux* din 3. 3. 1826 a decis că nulitatea poate fi invocată în orice stadiu a procesului, chiar după formularea concluziunilor. S'a decis însă apoi că lipsa de autorizare nu poate fi invocată pentru prima oară în fața înaltei curți de cas. Cum această nulitate a fost admisă în cod mai cu seamă pentru protecția femeii este regretabil ca pentru motive de procedură femeia să trebuiască să fie lipsită de acest mijloc de apărare neputând să se servească de această protecție acordată de lege.

4) În chestiunea clauzei tacite de rezoluțiune pentru neîmplinirea condiției trebuie dela început să deosebim: 1) condițiunea este ilicită sau imposibilă și 2) condiția este licită.

1) Clauzele ilicite sau imposibile sunt considerate în starea actuală a jurisprudenței ca nefiind scrise a-fără numai dacă reese din textul actului că clauza

ilicită ar fi fost cauza impulsivă și determinantă a donațiunii în care caz aceasta se anulează prin efectul art. 1020 (fr. 1184). Art. 900 fr. după care: „dans toute disposition entre vifs ou testamentaire, les conditions impossibles, celles qui seront contraires aux lois et aux mœurs, seront réputées non écrites“ n'a fost produs în codul nostru. S'ar părea deci că acest articol care constituie o excepție la principiile generale ale obligațiilor, nu se aplică la noi și că în această materie se aplică textul general al art. 1008 privitor la convențiuni; aceasta este și părerea bine susținută a lui *Alexandresco*. Cu toate acestea această materie a fost la noi prilejul aceloraș controverse ca și în Franța ca și cum legiuitorul nostru nu ar fi eliminat art. 909 și înalta noastră Curte de Casație a considerat astfel de clauze ca nescrise (*Cas. și C. Focșani* Bul. S. la 1884 p. 266 și 407, *Dreptul* din 1884 No. 22 și 47, *Dreptul* din 1909 N. 33 și 1910 N. 56; contra *Dreptul* 1892 N. 27 și mai cu seamă *Alexandresco*, t. 4-1 pg. 175 urm.) Această interpretare în care înalta Curte urmează jurisprudența franceză și pe care *Alexandresco* o combatte cu atâta energie a prevalat desigur din necesitatea de a da o cât mai largă interpretare a adevăratei voinți a donatorului care deseori desigur nu intenționa să înlăture donația din cauză neîndeplinirii uneia considerațiuni considerate ca ilicită.

Nerespectarea unei condițiuni chiar licite nu atrage în mod absolut după sine nulitatea donațiunii făcute. Regula după care neexecutarea unei clauze este un motiv de revocațiune a donațiunii are la bază prezumția voinței părților; dacă deci reese din însăși actul de donațiune că condițiunea care nu a fost respectată a fost accesorie actului neconstituind cauza impulsivă și determinantă a donațiunii, atunci această rămâne în picioare. Chestiunea de a ști dacă condiția este accesorie sau principală și dacă constituie cauză primordială și determinantă a donațiunii este o chestiune de pur fapt lăsată la aprecierea judecătorilor fondului care o vor soluționa după împrejurări, ținând în primul rând seama de intențiunea părților (*D. R. P. Donat*, entre vifs Nos. 405. 406; *Req.* 6 Apr. 1887 D. P. 88. 1. 301. *Req.* 29 Noemb. 1892, D. P. 93. 1. 81).

ALEX. VELESCU

A apărut TABLA de materie a *Curierului Judiciar* pe 1927. Ea este alcătuită ca și celelalte table ale anilor anteriori și s'a pus în vânzare tot cu prețul din trecut de 100 lei. Comandele vor fi însoțite de cost la care se va adăoga 10 lei pentru porto postal recomandat.

A apărut TABLA de materii a *Jurisprudenței Generale* pe 1927. Ea este alcătuită ca și celelalte table ale anilor anteriori și s'a pus în vânzare tot cu prețul din trecut de 100 lei. Comandele vor fi însoțite de cost la care se va adăoga 10 lei pentru porto postal recomandat.

D-l Profesor *Plastara*, scofând în volume *CURSUL DE DREPT CIVIL ROMÂN*, ce profesează la Facultatea de Drept din București, a apărut în Editura „*Curierul Judiciar*“, după cum am anunțat, vol. VIII, care cuprinde materia: *Expropriatiunea Silită și Prescrierea*, un vol. format mare, având 350 pagini ce s'a pus în vânzare cu prețul de 350 lei.

În continuare, d-l Profesor *Plastara* a pus sub presă VOL. IX și X cari cuprind: *Suplimente la Persone, Bunuri și Obligațiuni*.